

SWOBODA

Рік XVIII. Ню Йорк, Четвер, 14-го липня 1910. Число 28 | Vol. XVIII. New York, N. Y. Thursday, July 14 1910. No. 28

Оголошенє.

Отсим подаєсь до загального відома всім відділам і їх членам, приналежачим до „Руського Народного Союза,“ що

XI Головна Конвенція „Руського Народного Союза“

відбуде ся

в місті Cleveland, Ohio, почавши від дня 20-го вересня с. р.

Згідно зі статутами Р. Н. С., кождий відділ Р. Н. С., котрий сповнив всї приписи і постанови, приписані статутами тої Орґанїзації, має право вибору делеґата на Конвенцію. — Вибір делеґатів має відбутись протягом місяця липня с. р. так, щоби до 19-го серпня (august) с. р. всї делеґати були вибрані, як також їх імена і адреси були заслані до Головного Уряду Р. Н. Союза.

Нї один відділ Р. Н. Союза, котрий не був членом Орґанїзації що найменше шість місяців до речинця вибору делеґатів, не має права вибору делеґата. — Нї один відділ Р. Н. Союза, котрий не сповнив всїх своїх обовязків супроти Орґанїзації і її статутів, як: неплаченє точного і повново розмету, приниманє членів до відділу а до Р. Н. Союза нї, або на оборот, невиконуванє припоручень Головного Виділу Р. Н. С., не має права вибору делеґата, згідно зі статутами Орґанїзації (§ 90 старий статут і § 89 новий статут).

Відділи, котрі мають право до більше як одного голосу, застосують ся до § 99 старий статут, § 98 новий статут, як також до § 98 старий статут, § 97 новий статут.

Делеґатом на Конвенцію може бути вибраний кождий член Р. Н. Союза, котрий єсть що найменьше 6 місяців членом Орґанїзації та вміє писати і читати. — Відділи, котрі не хотять висилати делеґатів, а хотїлиби, щоби їх відділ був заступлений, мають застосуватись до § 96 старий статут і § 95 новий статут.

Місце конвенційної галї, як також порядок Конвенції буде оголошений пізнїйше.

McAdoo, Pa., July 9, 1910.

Д. Капітупа. А. Шаршонь. С. Ядловский. Т. Лабовский.

КРОВ І ТРУПИ.

Вбитий Русин Адам Коцко.

Ранені: 4-ри Русини, з тих один важно, 4-ри возні і два академики-Поляки.

Поліцийна облога університету.

Поніс Ти, Народе, нову жертву, втратив знов одного сина свого, знов упала молода, буйна голова на тім важкім шляху визволеня, що крівавою стежкою веть ся по Твоїй, чужими загарбаній землї.

В львівськім унїверситетї полила ся кров Твоїх синів і тїлом своїм, з якого житє вигнала ворожа куля, засьвідчили вони Твоє право на найвисше огнище науки для дїтий Твоїх...

. . . .

Одинайцятий рік минає, як українська академічна молодїж на першім своїм з'їздї у Львові 13 липня 1899 р. піднесла в перше свій голос за заложенєм українського унїверситету у Львові. Одинайцять лїт справа українського унїверситету не сходить з денного порядку полїтичного житя краю і держави. Одинайцять лїт наша суспільність однодушно домагаєть ся заложеня сього найвисшого огнища для плеканя своєї рідної науки і культури, ведучи за здїйсненє сего домаганя важку боротьбу, приносячи жертву за жертвою.

Одинайцять лїт! Се — здаєть ся — доволї великий простір часу, щоби приступити до полагодженя справи, а одначе нїчого з того австрійське правительство не зробило.

Чиж дивувати ся, що все те доводило нашу молодїж до що раз більшої безнадїйности, а рівночасно заохочувало молодїж вшехпольську до що раз більшої аґресивности?

І бачучи все те, наша академічна молодїж знов обманена в своїх надїях зійшла ся в унїверситетськім будинку дня 1-го липня на віче, щоб порадити ся, що робити далї.

Однак ледви віче розпочало ся, як з коритаря поніс ся до салї оклик остороги.

„Будують барикади!“ В тій хвилї учасники віча видістали ся на коритар і побачили, як вшехпольські студенти затарасовують лавками вхід на головний коритар. Наступила хвилина ваганя; але незабаром українські студенти збитою лавою посунули ся на польську барикаду, щоб її заняти. Нагло з польського боку почуло ся в скорім темпі кільканайцять бровнїнґових стрілів.

Українські студенти відрухово подали ся в зад, не сподїючись, що вшехпольські студенти стануть стріляти цїлими сальвами в збиту лаву людий. Однак вже в другім моментї завернулись, а тоді зза барикади посипала ся друга сальва значно густїйша і довша.

Віддано кількадесять стрілів і наші студенти знов цофнули ся. Та не всї цофнули ся, бо на місци остав смертельно ранений студент прав Адам Коцко.

Доперва тепер на вид лежачого без руху товариша з боку Українців посипались стріли і через кілька хвилин тревала з обох боків пальба бровнїнґів і револьверів. Рівночасно до лежачого без руху раненого кинулись товариші з ратунком.

Адам Коцко лежав з невеличкою раною від бровнїнґової кулї в самій серединї чола! З рани спливала мученича кров, зливаючи руки товариша, що піддержував буйну голову та бачив як уходить з неї житє, що гасло отсе за добро рідного краю.

Вмирав, як жовнїр, звернений чолом до тих, що напосїли ся на найсьвятїйші добра нашого народу. Товариші стали піднимати конаючого, а тимчасом з-за польської барикади гриміли дальше стріли і вилїтали грубі полїна на тих, що подавали остатну прислугу свому так нагло, так несподївано убитому товаришови!

Довшу хвилю тревала обосторонна пальба і киданє полїн. Нарештї з польського боку почули ся оклики: „Полїція!“

І справдї на коритар вмаширував один відділ полїції з кільканайцяти жовнїрів з добутими шаблями, а другий числом двайцять кілька з карабінами і наложеними баґнетами. Перший відділ задержав ся на головнім коритари, а другий обсадив III-ту і IV-ту салю, де були зібрані українські студенти.

Серед мурів запанував „спокій.“ В обох салях сидїли студенти перед наїженими баґнетами полїціянтів, а ті, що лишили ся на коритарях, з понурим виразом лиця стояли над конаючим Коцком, коло котрого заходили ся медики, однак надаремно просили, щоб з недалекої аптики дістати камфори до застрикненя конаючому для продовженя утїкаючого житя. На замкненій брамі не хотів урядуючий комісар нїкого пустити нї післати полїціянта по конечний лїк. Врештї приїхала ратункова поготівля з лїкарем і службою і розпочала повненє свого обовязку. Небавом умираючій жертві обандажовано голову і поклавши тїло на ноші, знесено до ратункового воза, що відвіз догаряючого Коцка на клїнїку.

На коритарах повно польських академиків, аґентів і полїції. Близько головного входу на першім поверсї великі плями спеченої крови, посипані склом з розбитих шиб. То кров умершого вже в шпитали кандидата прав Адама Коцка. Ті криваві плями всї обходять так, що там вільне місце. Впрочім коритарі заповнені. Ліворуч є найбільша з викладових саль ч. III. Перед нею товпа вшехпольських академиків і комісар. Вид такий: на горі на лавках стоїть ряд полїцийних жовнїрів з набитими карабінами, на котрих наложені баґнети. Під ними стоїть другий ряд так само узброєних полїцийних жовнїрів. Всї вони тримають карабіни звернені на салю, в котрій зібрані українські академики.

Так само, як в салї III. інтерновано українських академиків також в салї ч. VI. Число арештованих понад 200.

Смертельно поцїленого вшехполяками Адама Коцка відвезено до головного шпиталю разом з другим українським академиком (Леонтовичом?) раненим тяжко в ліву ногу висше колїна. Стан раненого безнадїйний, він безпритомний, лице смертельно блїде, губи синї, пульс 50 — вже ледви бє. Коло умираючого його бідна матїр і двох братів. Проф. Ридиґер уже видумав „мудру“ теорію про те, що Адама Коцка замордували — Русини в хвилї, як він відвернув ся до них, щоби буцїмто видати команду до стріляня. І роз-

(Продовженє на 5-ій стор.)

Боротьба за право.

По роману *К. Є. Францова.* — Переклав *Мих. Атаманюк.*

(Дальше)

Я поклонив ся низенько і сказав:

„Пане полковнику, будь ласка переводи мої слова: — Діло в обороні громадскої землї. Попроси його, щоби він виклопотав менї бачити ся з самим цїсарем. — Він уже старий чоловік і скоро, здасть ся стане перед престолом Всевишнього, коли він хоче, щоби Господь змилосердив ся над ним, най виклопоче бачити ся менї з цїсарем.

— Слухай! — відповів він. — Так з батьком цїсаря не можна говорити!

— Нї, ти повинен передати мої слова, прошу тебе ,анї так ти візьмеш на свою душу непростимий гріх!

Тодї він почав переводити мої слова. Батько цїсаря зацїкавив ся і бажав поговорити зі мною особно. По авдиєнциї повели мене жовнїри по довгих коритарах та сходах до него в палату: Його кімната була цїлком проста, майже така, як і пана Брози.

Він вислухав моє оповіданє і сказав через полковника.

— Твоє бажанє сповнить ся, прийди завтра о 4-ій годинї, то проведуть тебе до цїсаря.

— А приходи в тім убраню і певно цїсаря забавить твоя одежа!

Потім сказали менї піти.

На другий день ще далеко до четвертої був я уже коло дверий.

В назначений час прийшов полковник і повів мене в палату. Роскішними коридорами та марморовими сходами пішли ми до золочених дверий, де стояло двох червоних жовнїрів з оружем. Ми увійшли в роскішну салю, де казали нам ждати. Льокай в тій сали вразив мене своїм глупим лицем, він все розглядав мене, але я мало звертав на то уваги. Я був в торжественнім настрою.

Вкінци задзеленькотїв дзвінок. Льокай десь то побіг, потім вернув ся і покликав мене до другої кімнати. Колиб менї прийшло ся прожити і тисячу лїт, то здасть ся, не забувби тої кімнати і тих двох, що я там вздів. Кімната була велика, богата з густими гарними занавісами. По середині стояв довгий стіл і за ним сидїли два чоловіки. Один був батько цїсаря а другий сам цїсар. Цїсар устав, коли ми увійшли.

Я впав перед ним на колїна високо тримаючи в руках просьбу, і не міг вздержати ся від слїз.

Цїсар здивував ся, що я плачу і щось сказав по нїмецки.

— Цїсар каже тобі встати, — перевів полковник.

— Та я не міг инакше поступити і зістав ся на колїнах,

Цїсар, здавав ся, не знав, що йому робити і скоро вприяв золото і протягнув до мене.

— Я прийшов не за милостинею, а щоби обстояти за своє право! — сказав я.

Тодї вмішав ся батько цїсаря і сказав йому щось на вухо, а менї через полковника приказав встати і віддати єму просьбу: мою скаргу цїсар розгляне потім.

Я послухав і встав на ноги, і попросив єму переказати, ще я тілько тодї повірю, коли сам цїсар менї приобіцяє.

— Я не можу передати тих слів цїсареви — прошептав полковник, — таж то образа для батька цїсаря.

Я повторив свої слова грімко і рішучо, звертаючи ся прямо до цїсаря. Тодї полковник мусїв перевести мої слова.

Цїсар кивнув головою і в той час росьміяв ся з цїлої души мов почув яку-небудь сьміховинку.

Той сьміх огірчив мене до глубини души; він звучить у мене в ухах і я нїколи його не забуду.

Він повинен був з лиця вичитати, що менї не до сьміху, він не звернув на то уваги а заняв ся моєю одежию. Кілька разів обійшов він довкола мене істав впиптувати ся, чим я чищу постоли, кілько пар маю постолів... а о дїлї анї слова. Я відповідав але що діяло ся в мене тодї в души, лише один Бог знає. Вкінци шепнув йому батько щось у вухо, і він замовк. Потім усьміхнув ся і знов виймив червінець.

— Цїсар дає тобі не милостиню, — переказав полковник, — а на памятку.

Тарас вийняв ізза пояса золотий. Всї почали розглядати монету, представляючу цїсаря, і завважили, що лице у него добре і гарне.

— По тім ти відїхав? — спитала Анниця.

Нї я рішив чекати рішеня. Броза упевняв мене, що може пройти кілька місяцїв заким я дістану відповідь. Я попросив єго за який час зайти в канцелярію і дізнатись, чи нема рішеня. Він пішов. Та там ще і жалоби не було

Тодї я попросив його повести мене до батька цїсаря.

— Не можливо, Тарасе, — відповів Броза. — Він виїхав на три місяцї з Відня.

Тодї я побачив, що нема що дальше ждати.

Броза дав менї на дорогу гроший, і казав, щоби я не журив ся. Я ось... до Відня ішов я бодрий, а повертав розбитий.

— Та що-ж ти, адже цїсар сам обіцяв — сказав отець Лев.

Тарас встав.

— Отче, ти не був у Віднї, а я всьо бачив своїми очима. Но, та що й говорити, — пізно вже, північ. Здорові будьте, мої други. Підемо жінко. Спокійної вам ночи!

VIII.

Настала знову зима. Тарас заняв ся своїм господарством і працював не покладаючи рук. В громадскі дїла він не мішав ся. Там майже всї були на него огірчені. Між ґаздами були тілько два йому прихильні: Семен і Олексій. Не було о тім мови навіть, щоби його вибрали судією. Коли Семен зложив свої обовязки судії, то на виборі він дістав тілько три голоси. Судією вибрано Евгена Туренка.

Евгена Туренка вибрали тому тілько, що він був братом фрайтра Костя. Він був пустий, глупий чоловік. Його брат Кость був тим замітний, що носив гарний мундур і був фрайтром. Та він був страшний брехун, та крайно непривітна людина.

І таких людий проміняли за Тараса.

Тарас був спокійний. Прийшов на вибори, щоби дати голос на Семена. В роботї він у всім вводив Анницю. Вона з початку була з того горда, але скоро зрозуміла, що Тарас хоче ввести її у всї подрібниці господарства, щоби навчити її самій справляти ся зі всім. Раз спитала його, чому він се робить. Тарас нічого не відповів а сказав тілько, що їй то може придати ся.

На загальні, головні лови Тараса не запросили. Він мовчки зніс сю зневагу, та Анниця аж заплакала з обиди. Тодї Тарас покликав свого синка Івасько.

— Тобі вже вісїм лїт! — сказав він йому. — Знаєш ти, що таке присяга?

— Знаю! — відповів хлопчик.

— А знаєш ти, що таке судія?

— Знаю!

— Поклянн ся менї, що ти нїколи не будеш судією! Дай менї ту клятву.

— Нїколи не буду, даю тобі клятву! — сказав хлопчина і торжественно підніс в гору руку.

Тарас поцїлував його і відпустив від себе.

Сьвященик довідав ся про зневагу Тараса і зайшов до него.

— Покори ся волї Божій й не упадай духом! — сказав він. — Він завів тебе в то село і він і випробовує тебе.

— Не вірю я тому, — понуро відповів Тарас.

— Не віриш в провидїнє Боже? — в зворушеню скрикнув сьвященик.

— Я вірю в Бога і вірю, що він справедливий, та як би він руководив усїм, то не було би на землї несправедливости. Ми всї іграшки випадку.

— Що ти говориш? — спитав отець Лев. — Ми дїти, а Бог нам отець.

— Хай так, але воля родичів також тратить вплив, коли дїти виростуть. І тому то живуть на сьвітї гарні і погані люди. Не від нас залежить, куда нас закине судьба, але то, що ми робимо, то все лежить на нашій совісти. Судьба наша в нас самих, а руководити нами може тілько справедливість.

— Я думаю, що без Божої волї і волос не впаде з голови чоловіка — набожно сказав отець Лев.

— Ти щасливий, що так віриш, — сказав Тарас, — Та чим обясниш несправедливість на землї? І випадок також не треба відкидати. Випадок привів мене в Зулавцї. Як-би того дня була слота, я був би слугою у сьвященика. А що дальше зробив я доброго, завдяучю я собі: женитьбу з Анницею, вибори в судії і все гарне, що зробив я в селї — то все мої заслуги.

При тім він випрямив ся на цїлий зріст і сказав:

— Та я вірю, що чоловік повинен поступати після совісти. Будьте справедливі, не робіть зла, але і не терпіть зла! Так я поступатиму до гробової дошки.

По Різдві Тарас поїхав до міста продавати хлїб і тодї перевів запис цїлого маєтку на імя Анниці.

Коли Анниця побачила папери, думала, що то рішенє.

— Нї, — пояснив Тарас. — Відповідь ще не зараз прийде. Адже-ж мужик, може підождати, не біда! То запис на тебе, всего майна.

— Чому ти се зробив? — скрикнула залякана Анниця.

— Так... тому, що... — Він замняв ся; він цїлком не вмів говорити неправди. — Я бою ся, що дїло може вимагати більше гроша, — сказав вкінци.

— То неправда!

— Нї правда! — відповів Тарас, — і я бою ся, щоби не пропустити твій і наших дїтий маєток.

Більше він їй нїчого не сказав.

По Йорданї пішов Тарас на лови з двома своїми робітниками Омельком і Савою і взяв ще одного прихильного йому в селї чоловіка, Василя Соклевича. Не зважаючи на просьби синів Семена, він не взяв їх.

— Ви гарні дїтки, — сказав він, — і я люблю Вас. Та Семен уже старий чоловік і я не хочу його полишати без помочі.

Шестого тижня прийшов від Тараса Омелько і приніс Анниці медвежу скіру. Тарас просив позволити йому зістати ся до шутковоі недїлї. Анниця, хоч і не радо, але згодила ся на те. Потім Омелько пішов до сьвященика. В розмові з ним замітив отець Лев, що з Тарасом щось не дуже то гарно.

— Омельку, гріх обманювати, признай ся сейчас менї, що там у вас робить ся?

— Та нїчого... на ловах ми... — відповів Омелько і чогось посмутнїв.

— Я твій отець духовний і приятель Тараса, — сказав сьвященик. — Ти повинен менї признати ся у всім.

Омелько з початку не хотів було, а потім розказав таке:

— Що то за лови у нас, нехочу тобі і розказати. Тарас водить нас самою гуцавиною лїса, непроходимими дебрами в заставляє нас спинати ся по таких горах, де нїколи жаден чоловік ще не був. Трицять лїт ходжу на полованя, але таких ловів ще не бачив. І крім того, Тарас майже цїлком не стріляє; дики і тим ми пропускали. Двайцять днїв ми йшли все на захід. Тарас розпитував ся всїх, кого лише стрічали ми, як називаєть ся та або друга місцевість, нагороджуючи їх щедро всїм, що лиш у него було і просив тілько дати йому провідника. Потім кілька днїв ішли ми на-в-гад по найбільше непроходимих дебрах.

— І ви нїколи не спитали його, куди він веде вас? — спитав сьвященик.

— Ми питали, але він не відповідав, тілько просив іти. І ми шли.

Вкінци дав нам Тарас день до відпочинку. Потім ми вернули назад і дійшли до великої поляни. Тут Тарас перший раз кинув ся на лови. Ми досить скоро стрінули ся з медведем і Тарас в ходї влучив його в лоб і положив на місци. Ми з Лазорком зняли скіру.

— З яким Лазорком?

Омелько дуже затривожив ся.

— Не бреши! — сказав сьвященик.

— Мій господар заборонив говорити менї о тім, та вже коли я проговорив ся, так роскажу тобі.

— Почекай, — перебив його сьвященик, — то не той Лазорко із Самотини?

— Той самий!

— Той?! — скрикнув сьвященик, — і Тарас водить ся з такими людьми? Таж Лазорко убійник! Він убив управителя у своїм селї...

— Так, але він убив його тому, що той знасилував його сестру.

— Все одно, убийство останеть ся убийством, а Лазорко утїк ще в горн перед карою і приступив до ватаги Грицька... Я думаю, що Тарас не всьо знає о нїм.

— Нї, Тарас всьо знає... Лазорко утїк до нас від Зеленого Грицька... В горах стрінули ми гайдамаків. Ми цїлком їх не настрашили ся, бо нас було чотирох добре узброєних людий, та і то на дармо, бо вони не чіпають мужиків; вони воюють тілько з панами. Перший гайдамака, що нам попав ся, показав ся цїлком не страшним, хоч від голови до ніг був уоружений. Живучи в лїсї він дуже змарнїв, бідняга. Він був голодний і цїлий дрожав із холоду. Він попросив о позвіл пристати до нашого гуртку.

— Менї треба знати перше, чи варт ти того — сказав Тарас. — Та передівсїм поклени ся, що будеш говорити правду.

Гайдамака покляв ся.

— Тепер скажи менї, як ти попав ся в гайдамаки.

— Коли умерла моя мати і батько оженив ся з другою, для мене настало прикре житє, — розказував гайдамака. — Мачуха заставляла мене до найтяжчої роботи. Я тодї постановив утїчи.

— Та чому-ж ти утїк в горн? Ти-б наняв ся був де не будь в сусїднім селї на чесний зарібок!

— Я чув, що тут весело живуть.

— Забирай ся! — крикнув Тарас на него. — Нам не потрібно таких. Ти став гайдамакою із лїнивства.

Тодї гайдамака пішов від нас. Другий раз окружила нас цїла ватага з самим Зеленим Грицьком на чолї. Грицько прийшов заманити Тараса до своєї шайки.

Тарас відповів, що іти ід нему то нечесть.

— Чому? — скрикнув Грицько і хопив за пістолєт.

— А ось чому, — спокійно відповів йому Тарас. В селї Розкові ти убив не тілько управителя, але ще ограбив і убив цїлком невинного купця. І я можу тобі назвати цїлий ряд таких случаїв.

Грицько почервонїв від злости і готов був кинути ся на Тараса. Тут хтось шепнув йому кілька слів на вухо і Грицько обернув ся та пішов. Ми довідали ся потім, що він бояв ся зміни своїх людий. Вони ішли за ним, як за чесним чоловіком а не як за грабіжником.

— Гайдамака не може бути чесним, — змітив до крайности схвильований сьвященик.

Омелько пильно поглянув на него і розказував дальше.

— Другого дня прийшли до нас із його ватаги Лазорко і Іван. Тарас приняв тілько Лазорка, а Івана відправив, хотяй він упевняв, що він тілько з чесного наказу вступив в гайдамаки. Іван убив збірщика податків за то, що той продав його послїдний маєток і з'за того пішов у гайдамаки. А будучи уже гайдамакою, він убив одного Жида, торговельника вином. Той Жид не був йому винен нічого.

— Ти поповнив нагляднє убийство, — сказав йому Тарас.

— Таже то був Жид!

— Забирай ся! — дико скричав Тарас. — Жид так само, чоловік живий як і инші.

Не зважаючи на всї просьби Івана, Тарас таки не приняв його. Іван сказав, що він убє себе. І справдї на другий день ми найшли Івана неживого з пістолєтом в руцї.

— Ось яким дїлом ви займаєте ся! Гарні лови! І Тарас хотїв зістати ся до шутковоі недїлї?.. Ти віриш, що він верне ся?

— Він дав слово.

— Іди з Богом, — сказав схвильований сьвященик.

Омелько пішов.

Омелько пішов, а сьвященик довго ще неміг успокоїти ся від тої балачки. Тиждень перед шутковою недїлею він дістав судовий папір.

В нїм, крім відказу на жалобу Тараса, був іще строгий виговір за безпокоєнє, якого нїбито задав Тарас цїсареви. По селї пішла чутка, що цїсар прислав свій відказ Тарасови в таких словах:

— Як ти ще, нікчемнику, посьмієш ще раз лїзти із своїм дїлом, то я скажу тебе заковати і посадити тебе в тюрму.

Фрейтар Кость навіть божив ся, що так стояло в паперах.

Нїч'ю перед шутковою недїлею, коли отець Лев ходив у себе по комнатї і думав о проповіди, почув стук до вікна. Отець Лев підбіг до вікна. На улици був Тарас. Вони поздоровкались.

— Прошу, зайдемо! — сказав отець.

— Нї, уже пізно. Я хотїв тілько побачити ся з тобою. Скажи, у тебе, говорять, є якісь погані вісти на мене?

— Не так то страшно, як говорять, але що правда, погані вісти. Тобі відказано на просьбу. І ще тебе покликують до суду за безпокійство цїсаря. В кінци написано:

„Підданому Тарасови Бараболї приказує ся: не подавати нїгде ніяких жалоб і піддати ся законному рішеню!"

Гарно! — Побачимо! Прощай!

Через якийсь час по відході Тараса, роздав ся такий страшний крик, що кров застигла в жилах сьвященика. В тому крику було тілько тяжкої розпуки, стілько болю, що і отець Лев враз з ним скрикнув, і чимскорше побіг до вікна. Там всьо було тихо. Так само сьвітив місяць, так само шуміли дерева.

— Невже то Тарас? — пролетїло йому в голові. Він перехрестив ся, змовив молитву і пішов спати.

Ранним ранком на другий день пішов сьвященик до Тараса. Та його не було дома, а його дїти сказали, що батько у судії.

— Скажи свому батькови, щоби по проповіди зайшов до мене за престіл — сказав отець Лев Іваськови і пішов в задумі до дому.

У себе він застав тілько що увійшовшого судю Евгена.

— Отче, порадь менї! Тарас просить скликати віче, щоби скласти звіт зі свого дїла. Я не знаю, чи скликати, чи нї. Тарас не законно роджений. Він тепер ворог правительства, і зайшов до нас із чужого села.

— Я знаю, що ти не любиш Тараса, — перебив його сьвященик. — Та все таки ти не можеш відказати скликати віче. Чоловік, що стратив тілько здоровля і сили на громадське дїло має право зажадати, щоби його хоч вислухано.

— Так, старшина так само сказала, що треба скликати, але мій брат противить ся, а він же фрейтар.

— Нї, ти повинен скликати без всяких спротивів, — сказав сьвященик.

Добре... я скличу... тілько що сказати мому братови? — відповів відходячи затурбований Евген Турейко.

Коли по службі отець Лев зібрав ся сказати проповідь запримітив, що Тараса і Олекси нема у церкви. В тій хвилї вбіг в захристію Іваськo і кинув ся до сьвященика.

— Мама просила тебе чимскорше прийти до нас, — сказав він.

Його лице було переражене і цїле в сльозах.

(Дальше буде).

ПРОЦЕС

православного ігум. Арсенія

проти менаджера „Свободи“ Кон. Кирчова і її редактора Ант. Цуроковського.

(Дальше).

Допитує ще раз п. Сніткін:

Пит.: Чалий, чи ви дописували до часописей в Росії? Відп.: Так.

Пит.: Як називали ся ті часописи? Відп.: Я дописував до часописей ,,Рада“, ,,Кіевская Мысль“ і ,,Осколки“.

Пит.: Яким іменем ви підписувались на статях? Відп.: Я не тямлю під яким іменем.

Пит.: Чи від часу, як ви єсьте за границею, дописували ви до часописий під іменем ,,Грицько Чалий“. Відп.: Деколи я дописував навіть під своїм правдивим іменем.

Пит.: Отже то ви підписувались під дописями ,,Грицько Чалий“? Відп.: Я писав під сим іменем до ,,Ради“.

Пит.: То значить тоді, як ви були в Росії. Відп.: Так.

П. Ґарван: Звертаю увагу, що оборонець не повинен нічого йому підсувати. Він вже сказав, що не тямить, яким іменем підписував ся він на дописях; тепер жеж коли оборонець питає ся, чи сьвідок підписував ся ,,Грицько Чалий“, то він каже, що так.

Пит.: В якій ціли писали ви сей лист, що є зазначений як доказовий залучник ч. 7.)

П. Ґарван: Протестую проти сего, яку він мав ціль, коли сей лист писав.

П. Сніткін: Прокуратор відчинив, так би сказати, фіртку і сьвідок має право вияснити, для чого він сей лист писав.

П. Ґарван: Він може сказати, серед яких обставин писав він сей лист, но яка була ціль листу, про се говорить сам лист.

Судія: Піддержую протест проти сего питаня.

П. Сніткін: Застерігаю собі право відклику.

П. Ґарван: Я не протестую проти сего, серед яких обставин він сей лист писав.

Пит.: Прошу тепер сказати, серед яких обставин ви писали сей лист (залучник доказовий 7). Відп.: Коли я писав сей лист, то я мав на увазі психольоґію і спосіб думаня сего чоловіка. Я знав, що сей чоловік, до котрого я лист писав, не має ніякого образованя ані характеру. Я люблю занимати ся такими людьми, що мають давати провід другим людям і я хочу пізнати їх психольоґію, аби виробити собі поняте о їх души і характері. Я можу показати вам тут лист, який опісля писав до мене, а коли Сьвітлий Суд мені дозволить, то я зможу розказати також дещо про його діла і про се становище, яке він занимав.

П. Ґарван: Протестую.

П. Сніткін: Не страхайтесь нічого.

Пит.: Чи ви просили сьвященика, до котрого писали ви лист, аби він держав його в тайні?

П. Ґарван: Так чи ні.

Відп.: Хоч я так писав, то я однак не брав сего так дуже серіозно.

Пит.: Чи на ваш лист одержали ви відповідь від сего чоловіка, чи радше від сего сьвященика, котрого ви просили, аби ваш лист заховав в тайні? Відп.: Так, я одержав.

Пит.: Чи ви маєте сей лист? Відп.: Маю.

П. Сніткін: Я предкладаю його тут на доказ.

П. Ґарван: Протестую проти сего. Сей лист зовсім до сеї справи не належить. — Протест узгляднений. — Застережене.

Пит.: Припустім, що ви подивите ся на него і скажете...

П. Ґарван: Се не є властиво.

Судія: Се цілком не властиво. Тамтой лист був тут наведений лише на те, щоби показати його віродостойність.

П. Сніткін: Ну, а я знов хочу покати характер сего чоловіка, до котрого сей лист був писаний.

Судія: Но тут не розходить ся о його характер.

П. Сніткін: Добре, Сьвітлий Суде.

Пит.: Чалий, коли ви писали в своїм листі, що їх сьпіви є гавканєм псів, а їх сьвященики, то не сьвященики, але якась недоварена вода, а вірні їх виють, як вовки — то чи ви відносили се до руської церкви чи до греко-православної?

П. Ґарван: Ні, не до греко-православної, а до гр. католицької.

Пит.: Добре. Отже чи ви мали тоді на думці гр. католицьку чи російсько-православну церкву?

Судія: Поставте ще раз питанє.

Пит.: Чи ся часть вашого листу, про котру я згадав, відносила ся до сеї церкви, до котрої ви належите, чи до церкви, котрої членом є Арсеній?

П. Ґарван: Проти сего протестую, бо він вже казав, що хоч він був учителем при гр. кат. церкві, то однако він належав до церкви російсько-православної.

Судія: Я гадаю, що судії присяглі се розуміють.

Судія: Чи се відносить ся до церкви Арсенія, чи до церкви обжалованих? Відп.: Я писав в тім листі загально про се і те. Я писав навіть про капусту і горох, бо я знав, до кого пишу.

Судія: Счеркніть сю відповідь.

Пит.: До якої-ж церкви відносили ся ті стрічки?

Судія: Се питанє поставив оборонець?

П. Сніткін: Я цофаю се питанє.

Судія: Ні, пождіть, най він відповість на него.

П. Сніткін: Питанє цофнене.

Судія: Ну, то Суд ставить се питанє.

Відп.: Сі стрічки мого листу відносили ся до одної церкви і до другої.

Судія: Лава присяглих може виробити собі суд о його відповіди.

П. Сніткін: Що мали ви на мисли, коли ви писали в листі, що ,,коли побачим ся, то поговоримо більше“. Відп.: Я хотів з ним бачитись в якімсь місци, бо я слідив його психольоґію яко чоловіка поставленого на чолі народа.

Судія: Отже сей Зноско був предметом вашої психольоґічної студії, чи се маєте на мисли? Відп.: Я мешкав з ним пять місяців і я все слідив, що він робив.

П. Сніткін: Тепер що до сего доказового залучника під ч. 6), що до сеї статі, яка була поміщена в сій часописи, що має там значити те слово: ,,Кацап“. Відп.: Се є місцева назва в Росії, именно, один нарід називає так нарід другий.

Пит.: В тім листі ви говорили про ,,вешателя Миколу“. Хто то має бути сей ,,вешатель Микола“? Відп.: Се є той чоловік, що заіменував Платона архиепископом в Америці.

Судія: Отже хто ж то є сей Микола, чи то цар, чи хто инший? Відп.: Се є той, що стоїть на чолі кождого чоловіка в Росії.

П. Сніткін: Отже, се є цар, чи не так? Відп.: Так.

Судія: А чому ви відразу сего не сказали? Відп.: Я не міг інакше відповісти.

Пит.: Чалий, в тій статі ви говорите таке: ,,В Київі підчас виборів до другої государственної Думи, київські чорносотенці, сі зрадники і грабіжники народа, разом з бандою суспільного шумовиня, вибрали його загально звістного слугу темноти і приятеля розбійників“ — що ви хотіли тим сказати?

Судія: Або радше, кого мали ви на мисли? Я гадаю, що зміст тих слів є досить ясний.

П. Сніткін: Я мишлю, що сьвідок має право се обяснити.

Судія: Отже спитайтесь його, кого він мав на думці; до кого відносив він сі слова. Щобиж йому улекшити обясненє, кого там вибрали до Думи?

П. Ґарван: Се є зовсім ясне.

Судія: Кого то вибирали до Думи і до кого відносять ся ті слова вашої статі? Відп.: До Платона.

Пит.: А хто ж то є сей Платон? Відп.: Архиепископ, який є тут.

Пит.: Чи ви маєте на мисли Арсенія? Відп.: Ні, архиепископа Платона, що є над Арсенієм.

Судія: Тепер можете його спитати, що хотів він тими словами сказати.

П. Сніткін: Що мали ви на мисли, коли ви писали сі слова в тій статі?

(Послідне питанє п. Сніткіна повторив стеноґраф, як слідує: ,,Чалий, в сій статі ви так говорите: Підчас виборів в Київі до другої государственної Думи, київські чорносотенці, сі зрадники і грабіжники народа разом з бандою суспільного шумовиня вибрали його загально звісного слугу темноти і приятеля розбійників“ — що ви хотіли тим сказати?)

Відп.: Я хотів сказати як раз се, що там є сказане.

Пит.: Се вистарчає. Позвольте мені сю статю; по радше вона сама за себе говорить.

П. Ґарван: Так, зовсім слушно.

Пит.: Чи ся статя була писана яко критика на статю, що була появила ся в ,,Свѣтѣ?“ Відп.: Я не можу сказати, чи воно так чи ні.

Пит.: Чи ви читали де-що в 13-ім числі ,,Свѣта“, в річнику 13-ім про сих людей, що то ви про них писали?

Відп.: Я не тямлю числа в котрім ся статя появилась, но ,,Свѣтъ“, в дуже поганий спосіб не боронив сих людей, котрих він втягнув до борби.

П. Ґарван: Се вас не має обходити. Протестую проти сего.

Пит.: Чи ви маєте на мисли те все, що було в тій статі? Відп.: Я не можу сказати, чи се було так чи ні.

Судія: Отже чи ви мали се на мисли чи ні? Відп.: Я мав одно число ,,Свѣта“ і я власне порівнував, що там було написане.

П. Сніткін: Я скінчив.

П. Ґарван: Я скінчив також.

Покликано ще раз Самуіла Мендельсона, яко сьвідка доказового; він зізнавав, як слідує:

Допитує п. Ґарван:

Пит.: П. Мендельсон, чи тоді, як Кирчів приходив до вашого склепу в Мейфільд, мали ви які інтереса з монастиром? Відп.: Ні.

П. Сніткін: Протестую на сій підставі, бо се не є властиве поступованє відводове

Судія: Протест ухиляю.

П. Сніткін: Застерігаю собі право відклику.

Пит.: Чи о. Арсеній був коли у вашім склепі або в вашій хаті перед тим, заки він приходив по се заприсягле зізнанє? Відп.: Ні.

П. Сніткін: Протестую, бо се не властиве поступованє відводове.

Судія: Питанє виключаю. Тамто питанє було опровергненєм о стільки, о скільки один із сьвідків зізнавав, що він (Мендельсон) мав інтереса з монастирем та що се була причина, задля якої він зробив прислугу для отця Арсенія. Я бодай так розумів се зізнанє; мені здає ся, що я маю слушність.

П. Ґарван: Або сьвідок говорив, що Мендельсон мав інтереса з монастирем або сьвідок говорив, що Мендельсон йому казав, що він мав якісь інтереса.

Судія: Я не пригадую собі, як там воно було; но ви ліпше булиб зробили, колиб були питали ся його впрост про се.

Пит.: Коли Кирчів у вас був, чи він говорив вам се: ,,Я приходжу сюди зі ,,Свободи“; ми помістили там одну статю і якийсь адвокат приходив нас страшити, отже я хочу дещо про се довідатись?“ — Чи він се до вас говорив?

П. Сніткін: Протестую на сій основі, бо се є невластиве відводове поступованє; сей сьвідок заявляв передше, що він нічого не говорив з сим обжалованим.

П. Ґарван: Коли воно так було, то я цофаю своє питанє. Коли оборонець признає, що він се заперечив то п. Мендельсон зізнасть так само і тепер; про се нема сумніву і я не хочу повтаряти питаня.

Пит.: Се правда, чи не так? Ви нічого неговорили до него крім сего, як він просив вас о циґаро чи що там? Відп.: Ні.

П. Ґарван: Ну, то я вже скінчив, п. Мендельсон

(Конець буде.)

В справі видавництва календаря Р. Н. Союза на 1911 рік.

На американській Руси-Україні календар видаваний заходом Р. Н. Союза. се одинока книжка яка знаходить доступ до рук загалу, яка розходить ся масово, бо її дістає кождий член нашої народньої орґанізації. В виду того сей календар повинен бути богатий змістом, повинен стати необхідною книжкою в руках кождого Українця живучого тут на чужині. Щоби справді се видавництво могло сповнити ту велику місію, стати необхідним порадником і товаришем на чужині, тому то воно не може бути ділом одної одиниці а твором більшого гуртка людий. Видавництвом календаря мусять заінтересовати ся всі ті, що працюють на просьвітнім поли, які почувають у себе досить снаги і кебети, щоб кинути рівнож іскру народньої просьвіти.

Календар Р. Н. Союза не є власностю одиниці або якої спекуляційної спілки, не є видавництвом обчисленим на зиск — але його властивелем є загал Українців гуртуючих ся коло Р. Н. Союза, а його цілею служити українській справі а передовсім продирати ся до найтемнійших закутин, будити незрячих, запалювати людий до праці на народній ниві, промощувати дорогу до кращої будучносли.

Календар на 1911-ий рік буде поділений на слідуючі відділи: календарський, белєтристичний, научний, суспільний, технічний, хронікарський, гумористичний та інформаційний. Формат такий, як і з 1910 року, то є мала вісімка. Пожадано булоб, щоб увесь матеріял призначений до календаря був надісланий найдальше до 1-го серпня с. р., а в сей спосіб календар вийде скоро і скорше його буде можна розіслати членам Р. Н. Союза.

Передовсім відзиваємо ся до наших Вп. Поетів, щоб осідлавши свого крилатого пеґаза і побуявши у завертних вижинах, надсилали нам стихи, передовсім патріотичного змісту. Для гумористів в календари відчинимо зовсім окремий куток. Кромі надземської слави як земну винагороду прирікаємо кождому з поетів по 5 центів від стрічки друкованого верша.

Крім сего просимо усіх, у кого є сила і кебета по сему послужити нам короткими оповіданями і науковими розвідками. Оповіданя мають бути короткі, не переходячі 5 або 6 сторін друку малої 8-ки і першеньство мають оповіданя з житя наших еміґрантів в Америці, дальше історичні і патріотичні. Письменикам будемо платити від печатаної стрічки по 3 центи а від перекладів по 1-му центови. Що до тем розвідок наукових просить ся порозуміти листовно з редакційним комітетом, щоб евентуально таке не лучило ся, що одну і ту саму тему кількох людий обробить.

Рівнож просимо усіх щирих людий заняти ся колєктованєм оголошень до календаря. Оголошеня будуть такої величини: ціла сторона, 3 5/9 х 5 5/6 інчів — 25.00 дол.; 1/2 сторони 15.00 дол.; 1/4 сторони 10.00 дол.; 1/8 сторони 5.00 дол. Гроші за оголошеня треба безуслівно платити з гори. Охочі до збираня оголошень в якійсь даній місцевости зволять ласкаво порозуміти ся з редакцією в ціли одержаня повновластий та близших інформацій.

Брацтва, парохії, товариства і т. д., які хотілиби помістити свої фотоґрафії в календари Р. Н. Союза на 1911 рік зволять ласкаво прислати дотичну фотоґрафію а кромі сего 3.50 дол. на виготовленє з фотоґрафії кліша (cut) до друку.

В усіх справах, тикаючих ся видавництва календаря на 1911 рік просить ся удавати ся по близші інформації до:

Anthony Curkowskyj
184 Hudson str., N. Y. City

"SVOBODA"
(LIBERTY)
The Ruthenian Weekly
184 Hudson St.,
Published every Thursday at 184 Hudson St., New York, N. Y.

Published by
The Little Russian Nat'l Union of America.

Established 1893.

REV. P. PONIATYSZYN, Superintendent
Box 112, Elizabeth, N. J.
Адреса мешкання:
326 Rose Hill Place, ELIZABETH, N. J.

ANTH. CURKOWSKYJ, editor, 184 Hudson St., NEW YORK, N. Y.

K. KIRCZOW, manager, NEW YORK, N. Y.

Terms: Two dollars a year.

Advertising rates furnished on application.

Entered as second-class matter December 21 1906, at the Post Office at New York, N. Y. under the Act of Congress of March 3, 1879.

„Свобода"
часопись для руского народа в Америці і орган „Р. Н. Союза", виходить що тижня в четвер і коштує:
в Америці на 12 місяців $2.00
до стар. краю на 12 місяців $2.00
в Америці на 6 місяців $1.00

Оплачувати газету треба всегда з гори.

Гроші треба посилати в реджістрованім листі, або через експресовий, або почтовий money order (моні ордер). Money order то є карточку, котру дістанете від почтаря або агента на експресовім офісі, пішліть нам бо без того ми не годні гроший дістати.

Адрес: "SVOBODA"
184 Hudson St., New York, N. Y.
Телефон 7074 Spring.

Дописи просить ся писати лишень на одній стороні картки. Дописи непригожі до друку нищить ся, наколи з гори не було зазначено, що жадає ся її звороту і не було залучено марок на зворот.

Для висьвітленя правди

Допись з McAdoo, Pa.

Многі, не тільки чужосторонні, але й нашій народности ворожі часописи ужили сумного факту, що спіткав Rev. A. Камінського до своїх підлих інсинуацій, на нашого Преосьв. Владику. Ми віднесли ся в тій справі до Їх Преосвященства з запитом, чи знають вони що про сего рода сьвященика між своїм клїром, на що дісталисьмо слідуючу відповідь:

„Ніякий о. Ак. Камінський не то, що не має від мене юрисдикції, не є в списі моїх сьвящеників, не був у мене, але навіть і не чув я дотепер нїчого про такого сьвященика.

† Сотер,
Руський Еписк."

Сумний се і найбільше маркантний факт, яким послугуєть ся ворожа клїка против нашого Епископа і тим сумнійше воно, що чисто привiтні „зделки" сего „панка" звалюють на руського Епископа. Та собацї вільно брехати навіть і на Пана Бога, так само і нашим „підяремним" вільно обкидати болотом повагу нашого Епископа і духовеньства! А скільки в тих всіх інсинуаціях „підяремних" є правди, най посьвідчить для загалу цілком обєктивне представленє факту, за що зістав арештований Ак. Камінський, як поводив ся підчас арештованя, в який спосіб „збожеволів." Річ представляєть ся так:

Перед якими 8 місяцями тому в зад прийшов на независиму угорську „фару" в McAdoo самозванаць, якийсь о. Ак. Камінський. Як він списав ся зі своїми „вернїками" не слід про се говорити. Досить, що взяв собі за ґаздиню молоду дівчину, Зузанну Кніс, котра була родом таки з McAdoo і мала тут родичів. По відході сего „духовнїка" з „фари" лишила ся та дівчина у своїх родичів. Кілька днів перед арештованєм Ак. Каміньского померла вона при злогах, зіставляючи малу дитину.

Нїхто був би не звернув на сей факт ніякої уваги, та як грім рухнула вість, що причиною знеславленя й смерти молодої дівчини має бути власне бувший „духовнїк" Акакій.

Отець помершої удав ся на „скваєр офіс" і взяв „варант" на сего духовнїка. Як отець своєї помершої дочки і знеславленої дитини, мусів сальвувати честь небіжки. „Варант" видав на розказ батька скваєр Hugh J. McShia, против Ак. Камінського, яко „Criminal Warrant" з причини „Fornication and Bastardy." Рівночасно зателефонував скваєр і вислав варант до головної поліції в Чарль Рой, де перебував Ак. Каміньский, з розказом безпроволочного його арештованя і задержаня в поліційних арештах аж до того часу, доки не приіде констабель і не спровадить його на місце „crimen."

Акакій зістав через 3-х полісменів арештований в часі якогось похорону в Чарль Рой. Поліція з Чарль Рой повідомила „скваєра" в McAdoo, який вислав констабля Стефана Поступака, щоби спровадив ту велику „парзуну" до McAdoo. Коли констабель приїхав до Чарль Рой, „кукав" вже „духовнік" за кратами „лакопу." Захованє ся Ак. Каміньского не лише при арештованю, але також і в „лакопі" було скрайно скандальне. На кождім кроці кричав безправно, що він „Greek cath. Priest," притім визивав несотворені річи на нашого Преосьв. Владику. Видко, що „Вєстнїки," „Правди," „Свєти" і проча шматярська преса цілком „педаґоґічно" виховують свою суспільність, наколи їхня сьвідомійша одиниця, якою є „Какій" (се тесть одної „риби" зі „Соєдиненія") свої особисті промахи звалює на „карб" нашого Дорогого Владики!

О 1. год. в ночи 24-го червня приїхав до Чарль Рой констабель Поступак. Коли прийшов до поліційних арештів, застав Камінського, як він дивсгляд-но вбравши ся правив в „лакопі омшу". Навкола обступили його лютерські полісмени з насьмішкою, він благословив їх, давав цілувати крест, чудотворні образи а наконець заявив, що йому явила ся „Марія Повч", що поблагословила й поцілувала свойого „мученика". Відходячи з „лакопу" лишив лютерським полісменам образ Матери Божої з Повч. При тім кричав на кождім кроці, що „Біськуп" поїхав до McAdoo і намовив Mr. Кніса, щоби дав його арештувати.

На двірци в Чарль Рой перший раз „став ся дурним". Вибирав церковні річи, кидав крестами і кричав, що „Епископ злодій", так, що навіть полісмени чужої віри і народности мусїли гамувати його і вчити по своєму розуму. З Чарль Рой привезено його до Пітсбурґа. Тут на двірци зачав кричати, що він є „Rev. Kaminski, Greek catholic Priest"—є невинно арештований а причиною того є епископ Сотер, що казав його арештувати. Навкола него зібрала ся велика товпа народа. До трену не хотів йти. Констабель мусів закликати ще до помочи кількох полісменів з Пітсбурґа, що всадили його до „кари". Помимо того, що вдавав знаменито божевільного і з него такого вже тепер зробили, є богато доказів на се, що був притомний — а все було тільки „артистичне". Задля провокаційного поведеня і скандалю, який робив, мусів констабель наложити на него кайданки в дорозі з Пітсбурґа до Альтуни. В Альтуні передержали його 4 год. в арешті. З відти перевезли до Гарісбурга. Тут задержали його на цілу ніч в арешті. Над раном набрав ся трохи розуму. Успокоїв ся, заховував ся порядно і був ґречний в розмові. Рефлєксії на минувшість заняли цілу його увага. Казав, що „Зузку" любив більше над свою власну жінку, дитина є його власна, кров від крови, „плоть" від „плоти" і, щоби мав бути простим робітником не дасть дитині загинути". На ті слова суть сьвідки: констабель Ст. Поступак і ще двох анґлійських полісменів з Гарісбурґа і Чарль Рой. Спокійно їхав вже до Газлєтону, Додати належить лише, що хотів вступити єще до свого зятя Яцковича в Скрентон та констабель не зізволив.

Коли приїхав на місце призначеня треба було якось „затушувати" ту справу. Злетїло ся гайвороня від „Собаченія" і зачали радити „чорну раду". Треба було уневиннити Акакія. Годі було зробити „старого невинним" бо другий раз ще в Газлєтонї признав ся в присутнисти скваєра і двох полісменів, що „Зузку любив і є батьком її дитини". Найлучший вихід було вислати його отже до дому божевільних в Скульки Гевен — так справа виходилаби найлучше що! Тепер, „робить ся" рекляму в пресі, що „Камінський збожеволів для того, будьтоби переслідував його еп. Ортинський і він з того збожеволів". Паршиву одиницю робить ся ще політичним героєм!— Ну, як в Вас, панове від „Собаченія" ростуть такі „герої" і в сей спосіб страдають за свої „ідеї і чесне житє" — то тільки поґратулювати Вам! Для чого? Акакій може бути „мучеником своєї розвязлости" та не мішайте епископа до такого „бізнесу". Подібних „героїв" можуть мати Ваші Хухрини, Житковичі, Фафули і їх „мітри" і вони опікують ся сего рода „духовнїками". Нашого епископа не мішайте до подібного „бізнесу". За Какія не бійте ся! Може коли виздоровіє. Тоді є рада: можна вислати його до старого краю в „угерску странку" — а такого „мученика" через еп. Ортинського ваші „біскупи" зроблять за все „потерпівше" канонїком! Або може приїде до сего часу на „слимакови" Ваш „біскуп" тож в нагороду закриє чесну, лису голову Какія совітницькою мітрою!

Про ріжні справи.

Від часу як я помістив мої дописи в „Свободі" а згадав о тім і „Канадийський Фармер" нема дня, щоб я не одержав кілька листів і то не тілько в справах порушених мною в дописях, але в загалі запитують мене люди про всякі можливости. І так дістав я кількадесять листів в справі шоферства, а два листи від наших дівчат в справі науки на дозорчинь хорих. З тих одна найде приміщенє в Ню Йорку а друга в Чікаґо. Один з інтеліґентних хлопців приїде до Чікаґо з Канади учитись медицини а кількох хлопців рішилось учити шоферства — двох приїде до Чікаґо, оден з Канади а оден з Злуч. Держав. Крім того дістав я пять листів з просьбою, щоб помочи людям в їх хоробах. Два запитують мене, що вони мають робити, бо вони зістали покалічені в фабрицї і компанія або не хоче їх за те винагородити достаточно, або зовсім не дає нїчо. Один запитує, що він має їсти? А в кінци один запитує, що він має робити зі своїми тисячу долярами, щоб стати богатим.

Не одному, хто прочитає особливо сї два послідні питаня, може видатись, що вони дурні, але я відповім, що се суть дуже мудрі питаня — а позаяк відповідь на них може не одному стати в пригоді, то я крім листовної відповіди впрост інтересованим особам відповім загально в часописи.

Отже відповім на перші два питаня. Один з наших людий скаржить ся, що йому при машинї відтяло три пальці: найменший і два слідуючі і що компанія крім лікаря і заплати за 6 тижнів не хоче йому нічо більше дати. Питає він мене чи може він скаржити компанію і чи має він шанси виграти процес. Він каже, що то сталось не з його вини, а з вини його товариша, бо він пустив пилу скорше як потреба.

В Америці є таке право, що компанія за своїх робітників не відповідає. Єслиб машина була зіпсута або колиб форман казав робити робітникови необзнакомленому при небезпечній праци без достаточного попередного приготовленя його, то тоді компанія після права відповідалаб; але що робітник один другому зробить, за те компанія не відповідає після права. Отже він най бере, що дає компанія з ласки.

Другий краян скаржить ся, що йому на ногу упало зелізо і що він належить до компанїчного бенефісу, та йому хотять дати запомоги тілько лишень, кілько він брав тижневої платнї, а він не хоче, бо його краян дістав 15 дол. тижнево. Тепер він не знає, чи має скаржити компанію чи нї. Відповідь: Звичайно такі бенефісові компанії обовязують ся виплатити тілько покаліченому, кілько він побирав на день; і се є застережене в полісі асекураційній. Доктор, котрий виповняє ту полісу може обяснити о тім докладно, бо уміючи по анґлійськи він знайде то услсвіє. Врештою се кождий витовкує, хто розуміє по анґлійськи.

Що я маю їсти, пише один до мене, бо від пару місяців я терпю страшні корчі в жолудку по кождім їдженю.

Відповідь: Сей чоловік терпить на катар жолудковий. На се рада найлутша така: Перестати їсти через один день зовсім і заживати відповідні порошки, аби раз зміцнити жолудок а друге, щоб через піст дати спосібність відпочати жолудкови. Через цілих два тижні не їсти нічо крім кашки і молока, або солодкого або квасного. Найлутше їсти квасне молоко і маслянку. Через ціле літо не їсти жадного несьвіжого мяса як пр. бальону, ковбасу, ковбаски і т. д. Не їсти капусти, гороху, фасолї і огірків.

Найважнійша річ уміти їсти. Мало хто з людий уміє їсти. Люди з їдлом спішать ся, поликаючи кусниками місто пожути зубами їдло на папку. Жолудок не має зубів, бо на се Бог дав чоловікови зуби в роті, щоб гриз ними а не поликав кавалками. Кождий кавальчик мяса повинно ся принайменьше 35 разів вкусити, заки його пілкнесь, а тоді не буде жолудок кричав з болю, що його годує ся камінєм. Люди звичайно при кождій їдї пють пиво. Се пиво не є добре і оно кисне в жолудку, бо таке пиво має звичайно много дріжджий щоб добре мусувало і богато давало піни. Длятого вода є найздоровша. Хто хоче о правді моїх слів переконати ся нехай в горшку змішає хліб, кусники мяса та пиво, а потім за пару годин нехай понюхає се, а тоді переконає ся, що не то щоб чоловік, але і пес того не їв би.

Послідний з краянів питає, щоби то з тисячкою долярів зробити, щоб їх без клопоту принайменче подвоїти в році. Се є дуже важне питанє і про него поговорю в слїдуючій „Свободі", бо така справа вимагає обширного виводу. На сїм місци зазначу, що я готов всїм людям хто до мене віднесе ся і пришле марку (стамп) на відповідь відповісти на всякі можливі запити, а єслиб я сам не знав, то поспитаюсь компетентних людий і подам відповідь або приватно або в часописи. Американські а навіть жидівські часописи мають в своїй редакції покілька людий, котрих задачею є відповідати на всякі можливі питаня, які читачі присилають до редакції; позаяк наші часописи не можуть собі на таке позволити, тож я зобовязую ся відповідати безінтересовно на усі питаня в якій би то не було часописи, єсли тая помістить мою адресу для вигоди своїх читачів. Єслиб яке питанє переходило мою компетенцію, то я маючи знакомости з ріжними людьми їх поспитаю та відповім або приватно листом, або, як що буде інтересне для загалу, то в часописи котру питаючий подасть.

Др. В. Семіновіч.

З New Alexandria, Pa.

пишуть нам:

В наших сторонах настав загальний штрайк; на руських лотах і коло церкви білієсь просторе шатрове село: то серед копаня і „ґадемів" розьвірені обси, в ночи викинули людий з домів компанїчних. — Як курені козацькі колись то на Січи, стоять докола при своїй церковци білі шатра; звідси вже не вижене людий нїхто, бо то є наше власне; лише з гори у вечір слідять нас рефлєктором, як гадюка сліпами, щоб підглянути, розвідатись, що діє ся у нас. А тут спокійно, не зброїть ся нїхто, бо то не бодрі хоробрі козаки тут мешкають, а сумні, пригноблені наші галицькі люди. Неодин мовчазно, як мелянхолік, сидить нерухомо, бо голодний. Там „ґрінор" пригорблений, без цента в кишени думає звідки, та як за шіфкарту віддати; тут фамілія численна, розплакані діти, а тут треба до краю післати, горло жидівське трохи вспокоїти; а тут цента не стало і звідки прийдесь жити? Але всьо тримає ся солідарно, чесно і з завзятєм, горячково до тренів спішать скебів переловлювати. З дітьми при грудях летять жінки заїлі перед чоловіків, щоб скеба злovити: най їм не псує, хліб не відбирає. А депути ха-

пають, в кайдани ковають і шлють до Greensburga „на право". А там між судіями суть компаністи..... Бідним вимоклим бідакам унґарські скеби відбирають кусник хліба, бо з них то найбільше скеби рекрутують ся; і не бідні вони, суть заможнійші від нас, бо давнійше на плейзї та в банках гроші мають, лише чести не мають підлї самолюби; вони ще листами і кревняків своїх стягають „keb ich 'vecy bulo". Аґенти вербують, по ґазетах пишуть, що тут майни нові і то власне вигнало людий наших в шатра, тому не з'їжджайтесь хліб не забирайте, бо за нашу кривду Бог вас слейтом забє!...

Місто вугля — сила води

В сучасній порі розвою промислу одним з найповажнійших, найбільше видатних жерел сили моторової (сили, яка порушає машини) є скарби вугляні, нагромаджені протягом довгих віків. Кождий день пожирає несчислиму скількість тих скарбів, так влучно названих „чорними діямантами", кождий день зменшає їх поклади в нутрі землї. І не лиш зменшає, але і розтрачує, бо — як знаємо — задля хибного спалюваня, значна часть сили теплоти, замкненої в вуглю, утікає коминами фабрик, невихіснувана в виді диму, що затроює воздух. Сьміло можна отже назвати таке ужиткуванє покладів вугля господаркою рабунку, бо ужиті засоби не відновлять ся ніколи, а задля великанської експльоатациї вугля головно на потреби промислу, засоби ті мусять колись цілковито вичерпати ся. В декотрих краях, як пр. в Анґлії небезпека вичерпаня вугля наступить вже в недалекій будуччині, коли в Німеччині і Злучених Державах північної Америки поклади вугля вистарчать ще на сотки літ.

Будь-що-будь вже нині можемо поставити питаня: Що буде, як ті поклади вичерпають ся? В який спосіб можна би заощадити ті природні скарби? Певна річ, що в промислї перестали би палити вуглем, коли би новочасна техніка подала инші рівно дешеві, або і дешевші жерела сили моторової, можливі до використаня.

Одним з таких жерел, що майже ніколи не вичерпують ся, є сили водні, а техніка в послїдних роках що раз більше займає ся вихіснованєм їх для цілий промислових; повстають чимраз численнїйші фабрики над берегами ревучих ґірських рік, при водоспадах, яких силу відповідно сконструовані машини перемінюють в силу електричну, даючи через те силу моторову дешевшу від витвореної спаленєм вугля.

Але найбільшим природним жерелом сили на землї побіч лучів сонїчних є безвпинний рух филь морських, вознесенє і опаданє, приплив і відплив моря. Єго сили механічні, нечувано великі, що ділають все а все, без упину в день і ніч. На жаль чоловік, помимо свого знаня і технічного розвою, не з'умів їх до тепер запрягчи в своє ярмо; всї його змаганя, щоби сю великанську скількість сили, напираючої від безконечних літ на всї побережа морські, перемінити в форму хосенну для людскости, були безуспішні, головно задля несталости руху филь морських. Мимо того не бракувало і не бракує зусиль змагаючих в тім напрямі. Одним з перших інжінерів, що в той спосіб хотів одержати хотяй би дрібні практичні користи, був інжінер Плеснер (Plessner). Вже 1875 р. опатентував він в Льондоні винахід технічного вихіснуваня сили филь морських; практично в лучшій формі приноровив сей винахід що йно Американець Врайт (Wright), переводячи проби на побережу каліфорнійськім. На помос і виходячим в море на довготу яких 100 м., умістив три сплави, які колихали филї своїм рухом. Рух той при помочи підойм переносив ся на стацію помп, уміщених на противнім кінци помосту. Помпи ті наповняли водою збірник, збудований з плит сталевих, а зібрана вода під високим тисненєм вправляла в рух турбіни, що порушали знов динамомашину. При помочи того мотору певело ся Врайтови осягнути досить значний вислід, бо силу девятьох коний пари.

В тім самім менше-більше часї, що Врайт в Каліфорнії, старав ся розвязати те питанє німецький інжінер Ґере (Gehre) з Duesseldorf; зладив він сьвітляне морське „боє" (рід лодки), а до витвореня сьвітла уживав він сили филї морської, що колихає „боєм". Його винахід випробовано при впадї Лаби до моря з добрим успіхом. Пізнїйше поправлено ще „боє" через те, що заосмотрено його в дзвінки, порушувані рівнож филями морськими.

Над винаходом Плеснера працює в останнім часї італїйський військовий інжінер Agostino Raveli.

Він сконструовав апарат названий „meremotore", який випробував на побережу лїґурійськім. Апарат опатентований у всїх державах Европи і Америки, складає ся з площі похилої, так рухомої, що приноровляє ся кождого разу до поверхні моря.

По шинах порушають ся через рух филь морських малі візки з помпами, які натиск филь морських перемінюють в силу електричну, або згущують воздух. Апарат збудований при помочи ріжних підойм і толоків, помп ссучих і гнетучих. Він зменшає майже о половину кошт сили моторової.

Хотяй величаві тоті проби не розвязали питаня в цілій повні, всеж таки є се значний крок в перед, а передовсім є заохотою, що обіцює скорше чи пізнїйше великі практичні наслідки.

Они довели вже до заложеня в Гамбурзї великого акційного товариства, що має на цїли вихіснувати сили водні. Товариство має заміри утворити при впаді Лаби велику централъню електричну, яку вводитиме в рух сила приплпву і відпливу моря. В тій цїли закупило товариство на побережу морськім площу велику 350.000 квадратових метрів на якій будує ся тепер фабрика і уряджена після винаходу висше висказаного інжинїра. Надіє ся що, може зискати стілько сили електричної, щоб осьвітити електрично місцевість Ґроден, де будує ся фабрика, та окрім того надієсь пустити в рух трамвай електричний. Винахідник обчисляє, що так кошти сьвітла, як і руху трамвайового будуть дуже низькі.

Хотяйби навіть вижиданя в певній мірі і завели, то все то є проба на велику скалю, яка будь що будь не лишить ся без жадних впливів на дальший напрям промислу.

А в наслїдок удачі проби осередки промислові будуть поволи пересувати ся. До тепер повставали вони на рівнинах, по найбільшій части над сплавними ріками, або в округах вугляних. Як гамбурська проба поведе ся, то промисл буде міг найлучше розвинути ся в надморських місцевостях, бо там буде мав тане жерело сили морської.

Кілько важить земська куля?

На сю тему анґлїйські письма оголошують декілька цікавих чисел. Після їх обчислень наша паніматка земля важить 13.000.000.000.000.000.000.000.000 фунтів. Річ природна, що ся вага є взглядна, та про докладність тут не може бути і мови. Як відомо вагою якогось тїла на верхні землї називаємо силу, з якою воно тяжить до середини землї. При обчислюваню ваги землї того правила не можна було придержувати ся і тому обчисленє ведено в иньший спосіб. Припустім, що ми витяли з почви землї кістку, якої кожди бік був на стопу довгий та зважили сю кістку. Таке важенє не представляє найменчих трудностий. Тепер треба тільки обчислити кілько таких кісток містить ся в земли. Але важну ролю тут відграє також сама маса землї, яка в ріжних слоях є відмінна своїм складом а за сим і своєю вагою. Цікаві проби роблено з порівнуванєм густоти землї з густотою всяких инших матерій а головно води. Отже обчислено, що пересїчно густота землї є 5 разів більша від густоти води. Кубічна стопа землї важить около 35 а води 62½ фунтів.

Кров і трупи.

(Продовжене з 1-ої стор.)

повідає про се всїм стрічним. Се така брехня, що шкода тратити час на її збиваня.

Доси говорять про десять ранених, з того сімох українських академиків і трох університетських слуг. Назвиска ранених невідомі. Лїкарі вносять з того, що ранені Русини, бо говорять по руськи. Факт, що між вшехпольськими академіками (на основі дотеперішних вістий) нема ранених, а наших аж тілько жертв, дасть ся пояснити тілько тим, що українські академіки цілковито не думали виступати зі стріляниною і навіть не припускали, що щось подібного тепер наступить, а револьвери мало не богато з них і ті котрі з давна з ними ходили, бо на львівський унїверситет Русинови прямо небезпечно приходити без зброї. За те вшехпольська боївка знаменито знала, що і як має напасти на спокійне хоч і нелеґальне віче нашої молодїжи.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАР.

Липень.

14	Ч	Лип. Кос. і Д.
15	П	† Пол. Ризи ПБ.
16	С	Анатолія
17	Н	4. Андрея крит.
18	П	† Кирил і Мет.
19	В	Атаназия
20	С	Томи преп.

— Дня 11-го с. м. був вельми нещасний під взглядом желїзничих катастроф. І так: так званий „Buffalo Express" коло місцевости Newton Hook вилетів зі шин при чім 3 людий згинуло на місци. Причиною були двері загублені з возу тягарового поїзду, які лежали в поперек шин. В поблизькости місцевости Toomsuba, Miss. рівнож вискочив зі шин поспішний поїзд при чім 9 людий зістало тяжко покалїчених.

— Неділя і понедїлок сего тижня сотворили здаєть ся рекорд що до спекоти. В Філядельфії приміром панувала пекольна духота 102 степенів. І нічо дивного, що того дня згинуло в Філ. кількнайцять людий, в Ню Йорку 8 в Бруклинї 10 в наслїдок сонічного удару. Число людий які в наслїдок горяча побожеволїли доходить в самих тільки всхідних стейтах до кількадесять.

— В місяци червни прибуло тут через Ню Йорк 76.615 еміґрантів з яких завернено 1562 осіб. Передовсім в послїднім місяци збільшило ся число еміґрантів жидів з Росії, яких начислено 17.290. Дальше прибуло Італїйців 16.138, з Австрії 9.712, з Угорщини 9.582, з Греції 3.757, з Туреччини 3.851, з Німеччини 2.297, з Анґлії 5.979, з Франції 520 та з Швайцарії 188. З числа загального 76.615 еміґрантів подали ся 22.072 людий за рільників, взглядно фармерських робітників. Однак, як еміґраційний уряд сконстатував, навіть десята часть сих людий не пішла на фарми, лиш всї полишили ся по великих фабричних центрах. Прибувші еміґранти принесли зі собою 2.080.125 долярів.

— В малій републиці в середній Америці повстанці послїдними днями взяли верх. Послїдними часами здобули цловий будинок в Bluefield і забрали з нього много припасів, оружія і амуніції.

— Загально сподіють ся, що сими днями Япан анектує Корею в подібний спосіб, як се зробила Австрія з Боснією. Кореанський цїсар сидить бездїльно та з резиґнацією годить ся на все.

— Американська Федерація Праці видала в 1909 роцї юніям 223 чартерів. Готівка в головній касї виносить 288.644 дол. Число з'орґанізованих в юніях робітників виносить ледви 10 процент усїх робітників в Злучених Державах.

— Дещо про нігті. Щоби пізнати характер, вдачу чоловіка, нічо у людини не увійшло уваги дослїдувачів. Волося, очи, зуби, хід, почерк письма і т. и. вже віддавна служили до поясненя характеру людини. А тепер звернено увагу ще й на нігті. І так заключує один дослїдувач: у кого на нігтях є білі плямки — сего люблять женщини і володіє влюбливою, непостійною вдачою. У кого нігті випуклі, той гордий. У кого нігті не прилягають щільно до пальця, а кінчини пальців мясисті, той не повинен женити ся, бо в родиннім житю чекають його нещастя. Короткі нігті указують на терпіня, справедливість і що найголовнїйше — на покірність судьбі в нещастю. Рожеві прозорі нігті — ознака живого сильного і привітного характеру. Подовгуваті, вузкі нігті мають люди обдарені артистичним талантом. Товсті нігті — ознака упрямого, брудного характеру. Бубчастий нігть на великім пальці у лївій руці вказує на особливо розвинену спосібність до педагогії. У кого округлі, гладкі нігті, той миролюбивий і неспокійний. У кого на правій руці нігті з задирками, той легкодушний і промарнує цїлий свій маєток. Хто нервово обтинає нігті, той бистрий і рішучий в дїлах.

— Кілько гроший є на сьвіті? Зовсім точно подати суму гроший, яка кождої днини вандрує сьвітами в мішках та скриночках або стоїть захована в огнетревалих касах, майже не можливо, за те можемо подати, як за богаті деякі держави на биту монету. Ось з кінцем 1906-ого року було в Австрії 883 мілїонів в золотих монетах, 209 мілїонів в сріблї а 62 мілїонів в бронзї і нікли. В Німеччині було 4168 мілїонів в золоті, 783 в сріблї а 92 міл. в здавковій монеті; в Сполучених Державах Америки виносили сї суми вичислювані в тім самім порядку 11177 мілїонів, 3872 мілїонів і 184 мілїонів; в Анґлії 7681 міл., 1071 міл. і 48 міл.; в Росії 8647 міл., 1306 міл. 65 міл.; в Швайцарії 93 міл., 34 міл. і 8 мілїонів. (Всї ті суми подані в німецьких марках). Коли так зчислити засібність якої небудь держави, то виходить велика сума, але як ту суму розділити по рівні на кожду голову, то богацтво населеня вийде зовсїм не значне. При тім не треба забувати, що гроші не є розділені між людьми в рівній скількости, але накопичені здебільша у всїляких дуків-капіталїстів.

— Средство проти втоми. В берлїнській ляборатории Zuntsche доконав д-р A. Loevy інтересних проб, як при помочи медичних средств збільшити дїяльність мускулів. Проби виказали, що прояви утоми мускулів можна усунути. Проб тих доконано на собаках, котрі по похилости, порушованій електрикою, мусїли бічи під гору, поки не виступили очевидні познаки втоми. При втомі орґанїзм потребує що раз більшої скількости кисня. Отже втомленим собакам впускали під скіру спермін, відтак могли вони далї бігати. Проф. Лєві оповіщує в берлїнській Klinische Wochenschrift що з'ужите кисня на туру і один метрокільоґрам праці значно зменшило ся. Дальші дослїди викажуть подрібно, як означити дїланє перміну.

F113

Від Головного Уряду Р. Н. Союза в Америцї.

Розмет Р. Н. С. за місяць Червень 1910.

Розхід за місяц Червень с. р. есть: За померших членів або їх жени і за випадки калїцтва.

Від. 161.	Єрмешик Петро, ум. 17.4. '10	$1000.00
„ 27.	Сеньчак Михайло, ум. 25,5, '10	500.00
„ 117.	Яворовський Іван. ум. 29,5, '10	1000.00
„ 94.	Шпирка Ілько. ум. 2,6, '10	500.00
„ 62.	Чарножицкий Мих., 5,6, '10	1000.00
„ 61.	Пєха Мих, ум. 5.6, '10	1000.00
„ 85.	Сьвятковский Прокіп ум. 9,6, '10	1000.00
„ 126.	Ковач Мих. ум. 11,6, '10	1000 00
„ 149.	Корнута Дм. ум. 11,6, '10	1000.00
„ 53.	Хомякевич Роз. ж. Ник. ум. 22,4. '10	400.00
„ 108.	Костишин Анна ж. Мих. ум. 24.5, '10	400.00
„ 107.	Осагла Теодора ж. Фед. ум. 22,4, '10	400.00
„ 4.	Гречух Анна ж. Андрея ум. 4,5, '10	400.00
„ 16.	Погребецка Анна ж. Ант, ум. 1,6, '10	400.00
„ 171.	Бандрівска Анєля ж. Ів. ум. 10,6. '10	400.00
„ 99.	Борис Ксеня ж. Сем. ум. 18,6, '10	400.00
„ 19.	Ґузеляк Андрей, запомога	200.00
	Виплачено запомоги на суму	$11.000.00
	Платня головних урядників за Червень	190.00
	Адміністрація Союза за Червень	87.86
	Весь розхід виносить	$11,277.86

Розмет платить 12,262 членів на цїле посмертне кождий по 86 цнт.) і 1734 членів на пів посмертного (кождий по 43 цнт.)

Крім того кождий член платить за орґан „Р. Н. Союза" по 10 центів, на Резервовий Фонд по 2 центи, на Народний Фонд по 1 центї, на Фонд Бідних по 1 центї.

Член на цїле посмертне платить 1.00 дол. а на половину посмертного 57 центів.

А. Шаршонь, гол. касієр. С. Ядловский, гол. секр.
Дм. Капітула, гол. предсїд.

СПРАВИ Р. Н. СОЮЗА.

Покровитель і почетний член Р. Н. Союза.

Іх Преосьвященство Стефан Сотер Ортинський, перший руський епископ в Америці.

Головний Уряд „Р. Н. С." на роки 1908—1910.

Духовний управитель:
о. Михайло Балоґ, 712 Carson St. S. S. Pittsburg, Pa.

Предсідатель:
Дмитро Капітула, McAdoo, Pa.

Місто-предсідателька:
Марія Черемшак, Trenton, N. J.

Місто-предсідатель:
Федор Гут Кульчицкий, Pittsburg, Pa.

Касієр:
Алексій Шаршонь, 524 Pine & Franklin St. Shamokin, Pa.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловский, Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар рекордовий:
Теодозий Лабовский, Box 76, Jersey City, N. J.

Радні:
Михайло Беля, Holyoke, Mass.
Петро Ярема, New York, N. Y.
Іван Ґлова, Shamokin, Pa.
Анд. Стефанович, Pittsburg, Pa.
Алексій Горбаль, Derby, Conn.
Михайло Чеґін, Cleveland, O.

Контрольна Комісія:
о. Д. Добротвор, 25 Chestnut St. Yonkers, N. Y.
Василь Гришко, 439 N. 6th Ave., Scranton, Pa.
Михайло Бабій, Box 1464 Olyphant, Pa. Lack. Co.

Директор друкарні:
о. П. Понятишин, Box 112, Elizabeth, N. J.
Адреса мешканя: 326 Rose Hill Place, Elizabeth, N. J.

Редактор:
Антін Цурковський, 184 Hudson St. New York, N. Y.

Менаджер друкарні:
К. Кирчів, 84 Hudson St., New York, N. Y.

Головний організатор:
Мих. Беля, 56 Hamilton St., Holyoke, Mass

Головна Канцелярія Р. Н. Союза знаходить ся під числом 123 Sussex St., Jersey City, N. J.

Вступайте до Союза!

„Руский Народний Союз" — принимає членів до 45 літ житя. Вступне після літ.

СОЮЗ ПЛАТИТЬ:

В разі смерти члена кляси „А" (ціле посмертне) $1000.00.

В разі смерти члена кляси „Б" половину посмертного $500.00.

Посмертне за жінку або мужа члена кляси „А" $400.00.

Посмертне за жінку або мужа члена кляси „Б" $200.00.

Посмертне за діти від $15.00 до $300.00.

В разі утрати: а) обох очий, ніг або рук $1000.00.

б) одної руки, ноги або ока $200.00.

Єсли отець родини в шпитали божевільних, Союз платить що року родині $150.00.

Хто хоче вступити до Союза, мусить вписатись також до братства, яке належить до Союза.

ЦІНИ І ПРАВИЛА ОГОЛОШЕНЬ В „СВОБОДІ".

1) ОГОЛОШЕНЯ БИЗНЕСОВІ, які йдуть довший час (від 3 місяців до року) платять ся після специяльної тарифи, яку інтересовані дістануть на жадане листовно.

1-о, 2-о або 3-и разові ОГОЛОШЕНЯ БИЗНЕСІВ по 3 цнт. від слова за кождий раз.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ, як: мітинґи братств і товариств належачих до Р. Н. Союза поміщає ся безплатно один раз в рубриці „Рух в Відділах Р. Н. Союза".

ОГОЛОШЕНЯ ТЕАТРАЛЬНИХ ПРЕДСТАВЛЕНЬ І БАЛІВ по 2 центи від слова для братств і товариств належачих до Р. Н. Союза, а для товариств неналежачих до Р. Н. Союза по 4 центів від слова.

ПОШУКУВАНЄ ОСІБ І РОБОТИ по 2 центи від слова за найменче 10 слів.

КОНКУРСИ ПАРОХІЙ і иньші по 3 центи від слова.

ПРОПОЗИЦІЇ ЖЕНИТЬБИ по 10 центів від слова за найменше 10 слів.

Одноразове оголошенє адреси 25 центів.

2) Належитість за всяке оголошенє мусить бути прислана з гори та в цїлости. В противнім разї оголошенє безуслівно не поміщає ся. Належитість за дрібні оголошеня можна присилати також почтовими марками

3) Кожде оголошенє мусить бути в редакції на тиждень перед датою виходу того числа часописи, в якім воно має бути поміщене. Оголошень телефоном не приймає ся.

4) За зміст оголошень або за відвічальність оголошуючих ся в часописи фірм редакція не приймає нїякої відвічальности.

5) Кого-б скривджено, або з ким зле обходжено-б ся в тій фірмі, яка оголошує ся в нашій часописи, нехай про се сейчас повідомить редакцію, а коли подасть достаточні докази ошуства, викине ся оголошенє несовістної фірми; кромі сего редакція доложить всїх старань, щоб ошуста потягнути до відвічальности.

6) Редакція має право відкинути або перервати яке небудь оголошенє, не подаючи причин.

7) Редакція має право жадати від фірм або незнаних осіб, щоб прислали докази, що ведуть свій бизнес чесно і дїйсно зможуть додержати того, що обіцюють в оголошеню.

8) В оголошеню мусить бути тільки правда. Редакція має право відкинути всяке підозріле оголошенє.

9) Оголошеня мусять бути писані пером, виразно і на одній стороні паперу.

10) За дрібні оголошеня редакція не висилає нїяких поквітовань.

До всїх Вп. Секретарів і Орґанізаторів Відділів Р. Н. Союза.

Звертаємо отсим увагу пп. Секретарів, щоби не присилали декляраций без виповненя сьвідоцтва лікарського, яке находить ся на другій стороні деклярациї, позаяк такі не будуть приняті. Члени понад 43 літ, мають предложити метрику або який инший доказ свого віку.

Рівнож при виповнюваню деклярацій просимо на те уважати, щоби на деклярациї було подано на яке посмертне член хоче належати перечеркненєм слова **цїле** або **половину** посмертне (ого), кілько має він і його жене літ, імя жени або якого иньшого члена родини, після того, кому член записав посмертне. Секретарі мають уважати, щоби член заявив якої єсть віри. Не вистарчає сказати, що член єсть Русин або рускої віри, бо таких маємо вже кілька.

Член, котрий не вміє писати, має зробити на деклярациї пером знак хреста, уміючий писати має підписати ся власноручно на обох сторонах деклярациї.

Місячні справозданя т. є. друки на жовтих картках, як також адреси нових членів прошу виповнювати і присилати враз з деклярациями і розметом.

Від Головного Уряду Р. Народного Союза в Америці.

Рух в відділах Р. Н. Союза

TRENTON, N. J. бр. сьв. Ів. Крестителя від. 121 подає до відомости всім своїм членам, що річний мітинґ відбуде ся 17-го липня с. р. в церковній школї. Якій член буде легковажив собі і не явить ся, нехай сам собі припише, що буде укараний після статута. В разї відмовленя заплатити кару зістане виключений. Рівночасно взиває ся всїх членів з околиці, щоби поплатили свої довги, позаяк імена довгуючих будуть прочитані. — Гр. Вачік пр. Ів. Гудак кас., Анд. Квеєкар скр.

McKEESPORT, PA. бр. сьв. Ів. Крестителя від. 48 подає до відомости всім членам місцевим і позамісцевим, що піврічний мітинґ відбуде ся дня 17. липня. Мітинґ отворить ся о 1. годині по полудни. Котрий член не явить ся, підпаде карі 50 цнт. а урядник 1. доляра. — Назарко Гринишин секр.

MANOR STA. PA. бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 41 подає до відомости всім своїм членам, що хто довгує до братства, має зголосити ся на мітинґу 17 липня 1910, можуть декотрі члени мають довг за 3 місяці. Котрий член має довг, а не зголосить ся на другий місяць перестане бути членом нашого братства і Р. Н. Союза. — Тео. Ґлива пр. Йосиф Нипот скр., Р. О. Box 68 Manor Sta. Pa.

ST. LOUIS, MO. бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 14, повідомляє всіх членів, що піврічний мітинґ відбуде ся в третю неділю сего місяця, то є 17 липня 1910 о годині 1 по полудни в церковній гали. На сей мітинґ має явити ся кождий член під загрозою кари 25 цнт. Повідомляє ся всіх, що адреса братства тепер єсть така: Gregory Kopcha 2613 S. 2-ud Str. St. Louis, Mo. — Ал. Валевський пр., Гр. Копча скр., Мих. Рибзик кас.

McKEES ROCKS, PA., T. Запор. Січ. від. 263 подає до загальної відомости всїм членам, що місячні мітинґи будуть відбувати ся всегда в четверту неділю по першім. — Іван Масляк предс.

TAYLOR, PA. бр. сьв. о. Ник. подає до відомости усїм членам, що піврічний мітинґ відбуде ся дня 17 липня 1910 в юнїйній гали Grou Str. Упрашає ся усїх членів явити ся на мітинґу. Член не явивший ся заплатить 25 цнт. а урядник 1. дол. кари. Мітинґ розпічне ся о годині 2·30 по полудни. — Й. Сенюк секр.

SWOYERS, PA. бр. сьв. Михаїла, від. 197, подає до відомости своїм членам, щоби кождий явив ся на мітинґ дня 17. липня, який зачне ся точно о 2-ій годині по полудни в школї під церковою в Swoyers, Pa. Суть дуже важні справи до полагодженя. Неявивший ся член (без подання жадної причини) буде караний 50 цт. а урядник 1 доляра. Член, котрий буде довжний два розмети буде виключений з братства і Р. Н. Союза. — Лесько Лазор пр., Ядко Квочан кас., Анд. Лужецкий секр.

ROCHESTER, N.Y. бр. св. Йосафата, від. 217, подає до відомости, що мітинґи будуть відбувати ся в що третю неділю по першім; на руский гали коло церкви (28 Remington St.). Початок о год. 1.30 по пол. Неприбувший член підпаде карі 25 а урядник 50 цт. Упрашає ся прибути точно, бо має здавати ся піврічний рахунок. — Сильвестер Гривняк, секр.

HAZLETON, PA. бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 85, подає до відомости, що дня 17-го липня відбуде ся піврічний мітинґ зараз по Службі Божій о год. 2 ій під ч. 238 S. Cedar St. На тім мітинґу мусить явити ся кождий член і вирівнати своє місячне; котрий член не появить ся на той мітинґ і не вирівнає залеглостий, зістане виключений з братства і Р. Н. Союза. Неявивший ся член на той мітинґ заплатить 50 цт. а урядник 1 дол. кари. — М. Мардиняк пр., Адам Романьчак секр.

Балї і Представленя

(Оголошене в сїй рубрицї коштує: для бр. в Р. Н. Союзї і гр. кат. парохій по 2 цнт., а для всїх другиx по 4 цнт. від слова).

ПОЗІР! ПОЗІР!

CLEVELAND, OHIO.

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

устроює

Братство сьв. Петра і Павла від. 102 Р. Н. Союза

в суботу дня 16-го липня 1910.

в гали Finkbeiner W. 10 and Starkweather Sts.

Початок о год. 6-ій вечером.

Вступ: мущина з женщиною 25 ц. Самотна женщина 15 ц.

На сей Баль запрошуємо всїх Русинів-Українців з Cleveland-у і околиці.

За добру забаву ручить Комітет.

26—28

ПОЗІР!

Дня 16-го липня відбуде ся

Великий Баль

Братства сьв. Петра і Павла. від. 195 Р. Н. Союза в Hilside Hall, North Division Str., Peekskill, N. Y. 27—28

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

устроює

Брат. сьв. Ольги від. 2. діл міста New York в суботу дня 17 септембра 1910 в Liberty Hall, 255-263 E. Houston St. New York

Тікет від особи 25 цнт.

Початок о годині 8. вечер. Буфет власний. Музика знаменита Руска. За баль і за добру забаву ручить Комітет балевий.

ПОШУКУЄ ПОСАДИ

дякоучитель, знаючий учити діти, дяківство та вести нотний хор. Походить з Миловець пов. Заліщики.

Mich Soltys,
40 Elfzabeth str. Ottawa, Ottawa, Canada.

Пошунуваня осіб.

(Оголошене в сїй рубрицї коштує по 2 цнт. від слова).

ДЕ Є

Гриць Бойко з Глушкова, пов. Городенка. Хтоб знав що про него зволить зголосити ся до Peter Maszmuko, Box 305, South Sta. Maria, Ont., Canada.

ДЕ Є

Никола Кукюка з Денисова, пов. Тернопіль. Хтоб знав що про него або він сам нехай зголосять ся на адресу: Dmytro Srochmanczuk, Box 305, South Sta. Maria, Ont., Canada.

Конкурси.

— При церкві сьв. Ів. Крестителя в McKeesport, Pa. є опорожнена посада дякоучителя, з місячною платнею 40.00, за школу на прилученім плейзі 10.00 разом 50.00. Услівя: 1) красний тенеровий голос 2) основне знаєнє сьпіву нотного в цїли провадженя хору 3) совістна наука шкільних дїтий 4) бути душею читальні, через пожиточні читаня, вистави аматорскі і пр.

Зголошуватись належить під адресою: Rev. Stephan Waszczyszyn 520 Sinclair St., McKeesport Pa.

Дрібні оголошеня.

(Оголошене в сїй рубрицї коштує по 3 цнт. від слова)

Добрий бізнес!

До спроданя бучерня і гросерня в добрім положеню, межи Русинами і Поляками. Бизнес вироблений.

КАЛЬБА —28
23 CLINTON STR. NEW YORK CITY

Ісвитований Дяко-учитель,

що викаже ся на жадане відповідними сьвідоцтвами глядає посади. Зголошеня ласкаво слати до:

John Kleon,
113½ Lyman St.,
Holyoke, Mass.

Добра нагода!

Купити руский ґенеральний штор, разом з гавзом в добрім положеню при самій нїкльовій і коперовій фабриці, де рунує 5 форнесів і ще будують 3 більше, бо фабрика чим раз побільшуєсь. Штор є осьвітлений електрикою, вода в шторі і телефон. Ціна приступна. Причина: відїзд. Може би хто з наших чесних Русинів мав охоту купити. — По близші пояснення прошу удатись на адресу:

Wasyl Buczowski,
Box 177, Copper Cliff, Ont. Canada. —29

— Інтересованим всім моїм знакомим і приятелям подаю до відомости що моя теперішна адреса така:

Michael Babev,
P. O. Box 1464 Olyphant, Pa. Lack. Co.

РУСИНИ! ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ Р. Н. СОЮЗА.

Книжки

які можна дістати вскладі книжок „Свободи“:

	цнт.
Америка	15
Борба кляс і чому робітники організують ся	15
Весела Книжочка з образ.	35
В Старім і Новім краю	25
Дещо про звірята	30
Еміґрант	15
Жовнір	10
Журавлі	10
Житє, зарібки, організації і т. п. в Спол. Державах	15
Зуб за зуб	10
Коротка Історія Руси	10
Капітал і праця	15
Казка про Жидів	15
Книжка рахункова	50
Марія	10
Многострадальний народ	20
Навернений Грішник	20
Народний рух австро-угорських Русинів	15
Новий Завіт	$2
О підземних скарбах	25
Оповіданя	10
Про нутро землі	25
Покуса	10
Про кінець сьвіта	10
Псалтир	$1
Розмова Поляка з Русином	10
Релігійні віровання	20
Слово ч. 5.	15
Слово ч. 6.	15
Страшна пімста	20
Смерть	10
Степові люде	15
Страйк	20
Стріляй на смерть, робітнича драма	15
Сонник	30
Товариска ворожка	15
Хто з чого жиє	15
Які то є люди на землі, з образками	50
Як мужик ходив до царя правди шукати	15
Через кордон	15
Руско-англійський тлумач	60
Молитвенники в красній оправі	
Бог Надежда моя	$2.50
Хліб душі	2.50
Друг Души	1.50
Також можна дістати:	
Книжочки колекторські церковні	10
Книжочки Братскі	10
Поминик померших душ	10
Метрики хрещеня	3
Метрики шлюбні	3
Метрики смерти	3

Пишіть на адресу:

Swoboda,
184 Hudson St., New York.

ХТО не має а хоче дістати банкові папери до пересиланя гроший до краю, нехай сейчас пише на адресу:

Ruthenian Exchange Co.
184 Hudson St., New York.

$100 надгороди [3×3 grid] за розвязку

Тут є девять пустих піль; розмістіть в тих полях числа від 1 до 9 так, щоби по доданю тих чисел в кождім напрямі випало 15. Кожде число можна ужити тільки раз.

Кождому, що надішле добру розвязку і буде придержувати ся условій, видамо 100-доляровий цертифікат на один з наших 150-доларових лотів 25x100—50x200.

Metuchen Estates є положене в полудневім і оживленім **Metuchen, N. J.**, 40 мінут їзди в Ню Йорку; близько суть фабрики, костели і школи.

Лоти можна купувати від **$150** і висше.

З розвязкою просить ся подавати докладно своє імя, назвиско і докладну адресу мешканя.

Пишіть до: 30

P. DINDA
Room 117, 26 Cortlandt St.,
NEW YORK.

Петро Ярема

руський погребник

випозичає керичі на весіля, хрестини і всякі другі забави.

115 Ave. A., NEW YORK, N. Y.
(між 7-ою а 8-ою ул)

Телефон: Orchard 2568.

DR. RICHTER'S "PAIN-EXPELLER"

Нічо не помагає скорійше в деяких звихненях, здавленях, напруженях мяснів, ревматизмі, невральґії і усїх тим подібних болях, як натираня PAIN EXPELLER-ом

По всїх друґсторах в ціні 25 і 50 цнт.
F. Ad. Richter & Co.
215 Pearl Str. New York

ВИРОБИ БРАЦКІ

машлі, шапки, відзнаки, хоругви, уніформи.

Цінник і пробки висилає даром.

Можете писати до нас по руски, словеньски або польски.

R. H. MORGAN
13 N. MAIN ST.
SHENANDOAH, PA.

Невзвичайна новина!

Родимці в Америки! Єсли хочете знати про широку і богату Канаду: про її історію, про її права і конституцію — то купіть собі еще нині невзвичайно гарну і займаючу книжку, котру видала сими днями Руска Книгарня у Вінніпеґу під заголовком:

„Важнїйші права Канади“.

Єсть в нїй всьо, що потрібно знати чоловікови про всї правні постанови Канади. 26-29

Коштує она лиш 35 цент'в

а то тому так тано, бо ми хочемо дати спосібність і найбіднїйшому єї купити. — Замовляйте еще нині на адресу:

RUSKA KNYHARNIA,
850 Main Street, Winnipeg, Canada.

ПЕРША АМЕРИКАНСЬКА „РИЗНИЦЯ“

під покровом сьв. Арх. Михаїла.

„RYZNYCIA“, 114 Chestnut Street, SHENANDOAH, PA.

Має склад і виріб річей церковних як:

Фелони чорні від ....$30—65.00
Ризи сьвітлі від.......... $35, 40, 55, 60, 80 і висше
Стихарі від................................ $6.00 „
Ручники, илитони, хоругви з образами від $30.00 і в.
Чаші від........................ $20, 35, 40, 50 і висше
Ліхтарі, Служебники, Евангелія від $20, 45, 55, 60 і 80.00 дол.

Цьвіти на престол і до сьвічок по ріжній ціні.

Приймає ся замовленя на нові річи і до направи старі ризи.

ВИРОБЛЯЄ СЯ ВІДЗНАКИ БРАТСКІ, ПАСИ і проче.

Сьвітло церковне:

СЬВІЧКИ ВОСКОВІ (декоровані) з образками по 26 цнт. за фунт, 1 на фунт, 2 на ф., 3 на ф., 4 на ф., 6 на ф., 8 на ф. і 14 на фунт.

Сьвічки воскові ручно декоровані 50 цнт. за фунт, 2 на ф., 4 на ф., 6 на ф. і 8 на фунт.

Тройці ручно декоров. 5, 6·50, 7, 9.50 д. | Угля до кадильниці . . . . . 28 цнт.
Пачка (120) запалячів . . . 24 цнт. | Олива ґальон . . . . 1.10 дол.

Сьвічки воскові до надставлюваня 3 на фунт 22 цт.
„ „ 4 на ф. і 6 на фунт........... 22 „
Офірки воскові 16 на ф. і 18 на фунт .... 22 „
Сьвічки стеаринові................................ 16 „
„ „ 4 на ф., кручені 4 на ф., 6 на ф. і 1 на фунт.

Сьвічки на престол (extra) 37 цт. за фунт, воскові жовті 1 на ф. і 6 на фунт 30 цнт.

Кадило 50 і 55 цнт. за фунт

ВАЖНЕ

для читалень і для усіх грамотних людий!

ПОЗІР! ВЕЛИКА НОВИНА! ПОЗІР!

Чи Ви читали книжки американського гумористи

МАРКА ТВЕЙНА

ПРИГОДИ ТОМА СОЄРА, Стор. 296	90 цнт.
КНЯЗЬ І ЖЕБРАК, знаменита повість	50 цнт.
ПРИГОДИ ГУКА. Незвичайно займаюча повість з житя муринів і туристів I. і II. том	80 цнт.

Купуйте цікаві книжки:

ОПОВІДАНЯ З ГАЛИЦЬКОГО ЖИТЯ	75 цнт.
МИКОЛА ДЖЕРЯ, доля українського панщизняного кріпака та борба його з паном, з образками	1.00 дол.
КРОВАВИЙ ШЛЯХ, з житя мормонів	40 цнт
ТАК МОВИВ ЗАРАТУСТРА, книга для всїх і для нікого, I і II. том	60 цнт.
ДЕВЯТЬ БРАТІВ, ДЕСЯТА СЕСТИЦЯ ГАЛЯ	15 цнт.
ВСЕСЬВІТНА ІСТОРІЯ	60 цнт.
ЗБІРНИК НАРОДНИХ ПІСЕНЬ І ДУМ	30 цнт.
НАЧЕРК СОЦІОЛЬОҐІЇ	30 цнт.
„ФІЛІСТЕР“, повість про М. Січинського	1 25 дол.
ІСТОРІЯ БОРОТЬБИ ВІРИ З НАУКОЮ	50 цнт

ОФЕРТА!

Хто у нас тепер замовить за 2.00 доляри дістане даром 1 календар „Хлібороб“ або „Пресьвята Родина“ вартости 30 цнт.

Замовляйте сейчас на адресу: ?

RUSKA KNYHARNIA
850 Main Street, Winnipeg, Canada.

„ДУШПАСТИР“

се прекрасна, щиро-руська церковно-народна ґазета.

Виходить в Філядельфії кождого місяця, подає гарні науки духовні і відомости зі сьвіта. В „Душпастир-и“ друкують ся важні для всїх оголошеня гр. кат. канцелярії Епископської. Не брак там і жартів веселих та сьмішних, і красних образків. „Душпастир“ всїм подобає ся — всї его хвалять.

Коштує на цілий рік так тут в Америці як і до старого краю всего лиш **$1.20.**

Читайте, що пишуть за „Душпастир“:

Canora, Sask., Canada, Март 29, 1909.

Всечесна Редакціє Душпастиря! — ...Признаю Вам щиру правду, що нїяка часопись так не вдоволила мене, як ся наша, дорога часопись „Душпастир“... Ся часопись то есть так, якби в дуже сильну посуху, легкий, маннистий дощ... Нехай засіяє благодать Божа над сим початком так гарного і сьвятого дїла! — З поважанєм Олекса Хабун.

Подібні похвальні листи приходять до Редакції „Душпастиря“, майже що дня. Тож замовляйте „Душпастиря“ чим-скорше для себе і для Ваших своякїв і знакомих тутки і в краю.

„Душпастир“ повинен бути в кождій руській хатї.

Гроші на „Душпастир“ треба посилати (найлїпше почтовим моней-ордером) на імя:

Rev. J. Boyarchuk, 821 N. Franklin St., Philadelphia, Pa.

Для Церков

виконує всякі роботи з обсягу різбарства і позолотарства як:

Іконостаси. Вівтарі, Кивоти і ин.

бувший управитель різбарскої і позолотарскої робітнї в Товаристві для розвою рускої штуки у Львові.

Іван Луговян,
c/o German Savings & D. Bank
S. S. Pittsburg, Pa.

Братя Родимцї! Хто з Вас має до полагодженя в старім краю які небудь справи, а іменно: Процеси всїлякого рода: грошеві, ґрунтові, вексле́ві і провізоріяльні, зробити реституцію то є подане о відновлене терміну в справах цивільних як і карних, внести рекурс якийнебудь або відклик, перепровадити пертрактацію спадкову, списати інвентар, контракт купна, продажи, найму і даровизни, скрипт довжний, квіт екстабуляційний, повновласти, пессію, тестамент і т. п. — так само, хто хоче полагодити справу військову, нехай з повним довірєм удасть ся до моєї чисто правничої канцелярії, а всяку пораду листовну чи устну отримає безплатно.

Ваш Родимець і Адвокат крайовий 25—28
KAROL JAZWIŃSKI
233 FITZWATER STR., PHILADELPHIA, PA.

РУСЬКА АҐЕНЦИЯ

ПЕРЕСИЛАЄ ГРОШІ до краю,

спродає шифкарти на всї лінії ДО КРАЮ І З КРАЮ.

Аґенция має заруки 15.000.00 долярів і єсть під контролею Стейту Ню Йорк.

Тож Братя Русини удавайтесь до своїх братів Русинів, котрі Вас не скривдять, але еще Вам поможуть.

Руська аґенция посилає гроші до краю, спродає шифкарти, виробляє повновласти, полагоджує справи військові, ґрунтові і т. д.

Адресуйте: **RUTHENIAN EXCHANGE CO.,**
184 Hudson Street, NEW YORK, N. Y.

Одинока взірцево уряджена

ДРУКАРНЯ „СВОБОДИ“

затруднює добре вишколений друкарський персональ, посїдає найновійші машини, як тоже ріжнородні гарні черенки і прикраси.

Виконує

всякі друкарські роботи

точно, гарно і по низьких цїнах.

Впов. Родимцї, як тоже Відділи і члени Р. Н. Союза повинні з всякими друкарськими роботами удавати ся лише до своєї друкарні „Свободи.“ — Адрес:

184 Hudson Street, New York, N. Y.

Оден з найбільших броварів в Америцї.

Варить пиво на краєвий спосіб, без всяких примішок.

Хто лиш раз покоштує сего пива, то иншого вже не буде пити.

Голова від него нїколи не болить, бо есть здорове і поживне.

Не треба его зрештою хвалити, бо добре само за себе говорить.

E. ROBINSON'S SONS,
Lager Beer Brewery,
435 to 455 N. 7-th Str., Scranton, Pa.

Telephone calls:
General Office 2333, Night Call 4854.

Is the Best Tobacco

Сей тютюн єсть найлїпшим так до куреня як і до жутя, бо через 40 лїт був сей тютюн первопорядним виробом Long Cut Tobacco. Стараннє опакованє охороняє його від вогкости і пороху. Знаменито надаєсь на папіроси.

Паперцї даром до кождої пачки. Звернїть увагу на охоронну марку і на імя „Gail & Ax,“ яке находить ся на кождій пачцї.

ПОВНА ВАГА

F114

5c.

Продаєсь всюди.

The American Tobacco Co.
Successors to GAIL & AX

Справоздане кассве „Рус. Нар. Союза" за м сяць Май 1910 р.

Від.	Місцевість	$	ц.	Від.	Місцевість	$	ц.
1	Shamokin, Pa.	255	57	103	Export, Pa.	6	24
2	Mt. Carmel, Pa.	57	54	104	Perth Amboy, N.J	84	38
3	Olyphant, Pa.	202	78	105	Nicetown, Pa.	24	69
4	Jersey City, N. J.	43	04	106	Chicago, Ill.	73	82
5	Mt. Carmel, Pa.	68	08	107	Sayre, Pa.	40	11
6	Brownsville, Pa.	82	30	108	New York, N. Y.	70	49
7	McAdoo, Pa.	129	75	109	Ellswoth, Pa.	26	74
8	Elmira, Heights,			110	Leetsdale, Pa.	25	60
	N. Y.	44	61	111	Allegheny, Pa.	11	88
9	St. Clair, Pa.	91	52	112	Cleveland, O.	22	01
10	Ansonia, Conn.	82	14	113	New Florence, Pa.	40	24
11	Waterbury, Conn	26	52	114	Dunmore, Pa.	44	32
12	Yonkers, N. Y.	79	62	115	New Philadelphia		
13	Troy, N. Y.	25	01		Pa.	27	30
14	St. Louis, Mo.	87	58	116	Chisholm, Minn.	13	22
15	Buffalo, N. Y.	35	72	117	New York, N. Y.	47	92
16	Lansford, Pa.	174	05	118	Pittsburg, Pa.	21	51
17	West Pawlet, Vt.	31	98	119	Latrobe, Pa.	35	16
18	Seymour Conn.	21	06	120	Spangler, Pa.	51	48
19	Priceburg, Pa.	61	90	121	Trenton, N. J.	111	32
20	Jessup, Pa.	55	05	122	Trenton, N. J.	54	44
21	Mayfield, Pa.	13	26	123	Scranton, Pa.	168	24
22	Manown, Pa.	1	56	124	Ormrod, Pa.	28	60
23	Homestead, Pa.	54	33	125	Chicago, Ill.	17	15
24	Shamokin, Pa.	17	62	126	Beaver Dale, Pa.	29	64
25	Trauger, Pa.	51	90	127	Buffalo, N. Y.	30	06
26	Belle Vernon, Pa.	24	18	128	Lorain, O.	17	50
27	Glen Lyon, Pa.	50	06	129	Sykesville, Pa.	38	22
28	Mahanoy Plane,			130	Pittsburg, Pa.	23	58
	Pa.	153	88	131	Buffalo, N. Y.	4	36
29	Rhone, Pa.	49	77	132	McKeesport, Pa.	32	84
30	Breslau, Pa.	75	49	133	Newark, N. J.	35	94
31	Eleanor, Pa.	28	86	134	Ernest, Pa.	33	54
32	Trauger, Pa.	42	90	135	Smoke Run, Pa.	122	18
33	Northampton, Pa	183	73	136	Carnegie, Pa.	36	09
34	Old Forge, Pa.	22	62	137	West Seneca, NY.	7	80
35	Whitney, Pa.	46	30	138	Philadelphia, Pa.	6	98
36	Scottdale, Pa.	34	32	139	Oil City, Pa.	24	96
37	Chisholm, Minn.	63	79	140	Youngstown, O.	36	64
38	Auburn, N. Y.	70	78	141	Little Falls, N. Y.	32	26
39	Syracuse, N. Y.	44	34	142	Elisabeth, N. J.	32	66
40	Edwardsville, Pa	26	84	143	Windber, Pa.	30	58
41	Westmoreland, Pa	31	27	144	New York, N. Y.	31	98
42	Passaic, N. J.	59	81	145	Altoona, Pa.	18	72
43	Simpson, Pa.	34	92	146	McKees Rocks, Pa	31	52
44	Mt. Carmel, Pa.	9	36	147	Allentown, Pa.	47	32
45	Philadelphia, Pa.	27	58	148	California, Pa.	20	28
46	Plymouth, Pa.	129	48	149	West Seneca N. Y.	36	77
47	Ambridge, Pa.	77	09	150	Pittsfield, Mass.	14	42
48	McKeesport, Pa.	94	00	151	Allentown, Pa.	5	56
49	Powhatan, W. Va.	23	65	152	Homestead, Pa.	33	98
50	Desloge, Mo.	3	12	153	Berwick, Pa.	77	31
51	Yatesboro, Pa.	47	17	154	Dunmore, Pa.	15	64
52	Holyoke, Mass.	44	32	155	Perth Amboy, N.J	14	22
53	Pittsburg, Pa.	163	24	156	Sheffield, Pa.	14	80
54	Terryville, Conn.	12	58	157	Donora, Pa.	58	09
55	Carnegie, Pa.	91	75	158	New Kensington.		
56	McKees Rock, Pa	32	19		Pa.	32	76
57	Cohoes, N. Y.	22	76	159	Herkimer, N. Y.	26	75
58	Ramey, Pa.	63	64	160	Jamaica, N. Y.	28	64
59	Leinsering, Pa.	38	64	161	Tower City, Pa.	20	53
60	Baltimore, Md.			162	Scranton, Pa.	56	33
61	Dunlo, Pa.	80	99	163	Edmonton, Alta	11	38
62	Monessen, Pa.	98	37	164	N. Hadley, Mass.	13	08
63	Ford City, Pa.	62	05	165	Chicago, Ill.	55	70
64	Gradatim, Pa.	39	90	166	Barnesboro, Pa.	38	22
65	Elizabeth, N. J.	82	28	167	Cumbola, Pa.	22	11
66	New York, N. Y.	37	22	168	Perth Amboy,		
67	Butler, Pa.	138	61		N. J.	22	08
68	Ansonia, Conn.	9	04	169	Scranton, Pa.	26	20
69	New York, N. Y.	18	72	170	Chauncey, Pa.	35	15
70	Jersey City, N. J.	109	33	171	Pittsburgh, Pa.	53	36
71	Franklin Furnace			172	Fredericktown,		
	N. J.	18	76		Pa.	14	23
72	Alden Sta., Pa.	74	23	173	Cleveland, O.	16	06
73	Providence, R. I.	9	96	174	Oxford Furnace,		
74	Granville, N. Y.	20	28		N. J.	30	38
75	Mt. Carmel, Pa.	19	50	175	Detroit, Mich.	17	65
76	Newark, N. J.	23	05	176	New Burgh, N. Y.	15	43
77	Yorkville, O.	14	82	177	Vegreville, Alta.,		
78	Minersville, Pa.	159	54		Can.	7	02
79	Meyersdale, Pa.	14	04	178	Manchester, N. H.	27	30
80	Pleasant Valley,			179	St. Louis, Mo.	54	56
	Pa.	53	04	180	Scarbo, W. Va.	17	14
81	Baltimore, Md.	16	88	181	Manville, R. I.	5	74
82	New Alexandria,			182	Dixonville, Pa.	32	91
	Pa.	119	10	183	Sunderland Mass.	12	69
83	Carnegie, Pa.	10	24	184	Whiting, Ind.	39	00
84	Canonsburg, Pa.	47	58	185	Hazleton, Pa.	90	66
85	Hazleton, Pa.	133	55	186	McAdoo, Pa.	32	98
86	Olyphant, Pa.	57	38	187	Ford City, Pa.	24	42
87	Lancaster, N. Y.	24	14	188	Ginter, Pa.	47	06
88	Tonawanda, N. Y	44	23	189	South Fork, Pa.	36	09
89	Simpson, Pa.	12	48	190	Newark, N. J.	18	57
90	Centralia, Pa.	17	91	191	Troy, N. Y.	31	00
91	McKees Rocks, Pa	11	61	192	Herkimer, N. Y.	24	86
92	Taylor, Pa.	104	54	193	Red Star, W. Va.	11	70
93	Newburgh, N. Y.	15	60	194	Minneapolis, Min.	17	12
94	New Britain, Conn	82	70	195	Peckskill, N. Y.	17	04
95	Beavers Meadows			196	Whiting, Ind.	44	41
	Pa.	51	58	197	Swoyers, Pa.	20	66
96	Pittsburg, Pa.	57	72	198	Port Jerwis, N. Y.	33	89
97	Marion Heights,			199	Whiting, Ind.	27	10
	Pa.	13	70	200	Syracuse, N. Y.	21	88
98	Shenandoah, Pa.	24	64	201	Whippany, N. J.	13	40
99	Wilkes Barre, Pa.	90	66	202	Auburn, N. Y.	19	12
100	McKeesport, Pa.	11	38	203	Brooklyn, N. Y.	21	00
101	Canonsburg, Pa.	13	56	204	New York, N. Y.	9	10
102	Cleveland, O.	90	54	205	Emerald, Pa.	25	38

Від.	Місцевість	$	ц.	Від.	Місцевість	$	ц.
206	Woonsocket R. I	17	25	243	West Pullman, Ill.	12	86
207	Jeanette, Pa.	61	25	244	Bellefonte, Pa.	15	28
208	Kingston, Pa	53	29	245	Trenton, N. J.	35	71
209	Carteret, N. J.	71	94	246	Crompton, R. I.	11	20
210	New York, N. Y.	16	38	247	Wilmington, Del.	26	86
211	Stapleton, N. Y.	12	40	248	Coatesville, Pa.	34	00
212	Cleveland, O.	12	48	249	Nanticoke, Pa.	29	62
213	Bayonne, N. J.	13	08	250	Pittsburg, Pa.	58	92
214	McKees Rocks Pa	26	95	251	Cleveland, O.	22	29
215	New York, N. Y.	17	04	252	Northampton, Pa.	16	16
216	Hazleton, Pa.	33	54	253	Lopez, Pa.	33	36
217	Rochester, N. Y.	11	82	254	New Britain, Con.	15	62
218	Youngstown, O.	23	50	255	West Newton, Pa	33	99
219	Bakerton, Pa.	52	66	256	Ronco, Pa.	17	30
220	Brooklyn, N. Y.	13	56	257	Spring Valley, NY	9	56
221	Chicago, Ill.	27	68	258	West End		
222	Mahanoy City, Pa	56	79		Pittsburgh, Pa.	12	62
223	Port Buckley, Pa.	51	25	259	Chicago, Ill.	11	80
224	Belle Valley, O.	14	82	260	Taylor, Pa.	26	10
225	Desloge, Mo.	30	81	261	Taylor, Pa.	22	62
226	Hammond, Ind.	17	63	262	Ansonia, Conn.	11	48
227	Derry, Pa.	51	28	263	McKeesRocks, Pa	26	80
228	St. Clair, Pa	17	16	264	Juliet, Ill.	47	35
229	Scranton, Pa.	90	54	265	Taylor, Pa.	36	38
230	Monessen, Pa.	13	72	266	Glen Lyon, Pa.	22	12
231	Scranton, Pa.	28	36	267	Kingston, Pa.	24	65
232	Hinsdale, N. H.	25	00	268	Duquesne, Pa.	26	47
233	Passaic, N. J.	43	04	269	East Chicago, Ill.	26	53
234	Elizabethport, NJ	38	54	270	Youngstown, O.	25	02
235	Rossford, O.	26	42	271	Troy, N. Y.	21	05
236	Ambridge, Pa.	10	16	272	Delano, Pa.	11	70
237	Chester, Pa.	38	22	273	Hudson, N. Y.	60	83
238	New Alexandria, Pa.	5	92	274	Youngstown, O.	26	40
239	Philadelphia, Pa.	48	58	275	Perth Amboy, N.J	21	90
240	Phoenixville, Pa.	19	90	276	Ambridge, Pa.	40	79
241	Newark, N. J.	13	32	277	Hartford, Conn.	11	66
242	Hawthorne, Ill.	20	35	278	Wilkes Barre, Pa	23	32

А. Шаршонь за зібрані оголошеня до Календ. Союза за рік 1909 і 1910 151 00

Прихід за Май с. р. есть 11,471.05

РОЗХІД:

Посмертне по бл. п.

Івані Фецку, Lansford, Pa.	1000.00
Йосифі Сові, Yatesboro, Pa.	1000.00
Петрі Хохоляку, Minersville, Pa.	500.00
Костю Вишовскім, Lansford, Pa.	1000.00
Йосифі Скрипку, Lansford, Pa.	1000.00
Василю Моланинцю, Export, Pa.	1000.00
Войтіху Біловусі, Taylor, Pa.	1000.00
Марії Геречмак, New York, N. Y.	400.00
Анні Королевят, New Florence, Pa.	400.00
Анні Періх, Plymouth, Pa.	400.00
Сир. часть по Павлї Ковтку, Olyphant, Pa.	500.00
,, ,, ,, Івані Цмарі, McAdoo, Pa.	100.00
,, ,, ,, Василю Дзіндзю, Elizabethport, N.J.	500.00
,, ,, ,, Йосифі Гучику, Cleveland, O.	166.60
,, ,, ,, Василю Василюку, Scranton, Pa.	500.00
,, ,, ,, Андр. Красївскім, Ford City, Pa.	500.00

Запомога для:

Івана Новака, Olyphant, Pa.	200.00
Анни Машляр, ,, ,,	150.00
Стефана Ґресяка, Wilkes Barre, Pa.	100.00
Онуфрея Ґрещака, Trenton, N. J.	200.00
Орган Р. Н. С.	1,384.80
Платня Головних Урядників	190.00
Надгорода організаторів	117.07
Адміністрація Р. Н. Союза	92.80
Розхід за місяць Май с. р. есть	$12,401.33

Зіставлене:

Прихід за місяць Май с. р. есть	$11,471.05
Готівка з кін. Цьвітня 1910 р. остала	73.193.44
Весь прихід есть	$84,664.49
Розхід за місяць Май с. р. есть	12,401.33
Готівка з кінцем Мая с. р. остає	$72,263.16

З того:

Фонд сирітський виносить	$35,703.88
,, резервовий ,,	19.012.74
,, народний ,,	3,677.09
,, бідних ,,	4,453.06
,, розпорядимий ,,	9,416.39
Разом	$72,263.16

Д. Капітула, предс.
А. Шаршонь, кас. С. Ядловський, секр. фін

Справоздане касове Руск. Молод. Союза за місяць Май 1910 р.

Від.	Місцевість	$	ц.
1	Shamokin, Pa.	13	11
2	Mt. Carmel, Pa.	1	00
3	Olyphant, Pa.	7	50
4	Jersey City, N. J.	3	10
5	Mt. Carmel, Pa	2	75
6	Brownsville, Pa.		50
7	McAdoo. Pa.	9	05
8	Elmira, N. Y.	9	75
9	St. Clair, Pa.	6	18
10	Ansonia, Conn.	10	25
11	Waterbury, Conn	2	00
12	Yonkers, N. Y.	1	75
14	St. Louis, Mo.	6	45
16	Landsford, Pa		—
18	Seymour, Conn.	3	34
19	Priceburg, Pa.	13	30
20	Jessup, Pa.	4	75
21	Mayfield, Pa.		50
23	Homestead, Pa.		—
24	Shamokin, Pa		48
25	Trauger, Pa.		50
26	Belle Vernon, Pa.		75
27	Glen Lyon, Pa.	10	45
28	Mahanoy Plane,		
	Pa.	1	50
29	Rhone. Pa.	6	30
30	Breslau, Pa.	5	20
33	Northampton Pa	29	05
35	Whitney, Pa.		75
36	Scottdale, Pa.	4	30
37	Chisholm, Minn.	3	25
38	Auburn, N. Y.		—
39	Syracuse, N. Y.	1	25
42	Passaic, N. J.	8	80
43	Simpson, Pa.	3	25
45	Philadelphia, Pa	1	00
46	Plymouth, Pa.	10	35
47	Ambridge, Pa.	2	50
48	McKeesport, Pa.	1	75
53	Pittsburg, Pa.	16	45
55	Carnegie, Pa.	4	00
56	McKeesRocks, Pa	1	75
58	Ramey, Pa.	2	15
59	Leisering, Pa.	3	45
60	Baltimore M. D.		—
61	Dunlo, Pa.	1	75
62	Monessen, Pa.	4	75
63	Ford City, Pa.	1	75
65	Elizabeth, N. J.	1	75
66	New York, N. Y.		25
67	Butler, Pa.	3	00
68	Ansonia, Conn.	3	50
69	New York, N. Y.		25
70	Jersey City, N. J.	2	55
72	Alden Sta, Pa.	6	45
73	Providence, R. I.		50
81	Baltimore, M. D.	1	80
82	New Alexandria,		
	Pa.	3	00
83	Carnegie, Pa.		25
85	Hazleton, Pa.	4	25
86	Olyphant, Pa.		50
87	Lancaster, N. Y.	2	15
90	Centralia, Pa.		25
91	McKeesRocks Pa	1	75
92	Taylor, Pa.	5	25
94	New Britain Conn		—
96	Pittsburg, Pa.	7	00
97	Mar. Heights, Pa		75
98	Shenandoah Pa.	1	25
99	Wilkes Barre, Pa	4	25
102	Cleveland, O.	4	25
104	Perth Amboy, NJ	5	25
105	Nicetown, Pa.		75
106	Chicago, Ill.		50
107	Sayre, Pa.	3	00
108	New York, N. Y.	2	00
109	Ellsworth, Pa.		50
117	New York, N. Y.		50
120	Spangler, Pa.	4	75
121	Trenton, N. J.	16	15
123	Scranton, Pa.	6	00
126	Beaverdale, Pa.		75
127	Buffalo, N. Y		25
128	Lorain, O.	1	25
129	Sykesville, Pa.	3	00
130	Pittsburg, Pa.	1	00
132	McKeesport, Pa.	3	50
133	Newark, N. J.	2	25
134	Ernest, Pa.		—
135	Smoke Run, Pa.	2	25
136	Carnegie, Pa.		50
140	Youngstown, O.	2	25
142	Elizabeth, N. J.	1	50
144	New York, N. Y.		50
147	Allentown, Pa.	3	00
148	California, Pa.	1	00
153	Berwick, Pa.		—
255	Perth Amboy, NJ		50
157	Donora, Pa.	4	50
182	Dixonville, Pa.		50
188	Ginter, Pa.	1	50
191	Troy, N. J.		25
197	Swoyers, Pa.	2	25
201	Whippany, N. J.		50
207	Jeanette, Pa.	1	75
208	Kingston, Pa.	9	00
213	Bayonne, N. J.		75
222	Mahanoy City Pa	5	40
223	Port Bowkley, Pa	4	50
227	Derry, Pa.	4	50
229	Scranton, Pa.	4	75
233	Passaic, N. J.	2	30
244	Bellefonte, Pa.	1	75
245	Trenton, N. J.	2	50
246	Crompton, R. I.		25
247	Wilmington, Del.		50
260	Taylor, Pa.		25
273	Hudson, N. Y.	1	00
276	Ambridge, Pa.		25

Прихід за Май есть	389.06
Готівка з кінцем міс. Цьвітня остала	7,602.01
Разом прихід есть	$7,991.07
Розхід за Май есть.....	36.00
Готівка з кін. Мая с р остає..............	$7,955.07

Дм. Капітула, предс.
А. Шаршонь, касієр.
С. Ядловський, фін. секр.

Почтові щадниці.

Послїдна сесія конґресу Злучених Держав ухвалила одну вельми важну реформу, іменно порішено закладати почтові щадниці. Заведенє почтових щадниць головно зміряє помагати бідакам, які не були в силї зложити більшу квоту, щоб її депонувати в великім банку, та які тому свої дрібні ощадности складали в карман усяких приватних, покутних банкирів, які сим робом зібравши людський гріш звичайно давали ногам знати, забираючи бідакам їх кріваво запрацьований, послїдний гріш. Ухвалені почтові щадниці (такі існують вже в усіх иньших державах) будуть нероздільно злучені з почтовим урядом та буде мож складати найдрібнїйші суми; навіть сї, що схотять складати по 10 цнт. будуть могли купувати почтові марки (стемпси) десять центові, які буде вліплювати ся до специяльної книжочки. Коли ся книжочка заповнить ся вліпленими марками, тодї її віддасть ся на почтї, а сума, за яку вліплено у книжочку почтових марок, буде втягнена до книжки банкової. Почтова щадниця буде на кождій почтї, отже найширший загал буде мати до ньої доступ та нагоду розпочати щадити. І то не лиш мущини і жінки, але навіть і малі дїти будуть могли мати свої осібні щадничі книжочки. Вправдї почтові щадниці будуть платити дуже малий процент, але тут головна вартість почтових щадниць лежить в тому, що вложені у них гроші суть зовсїм певні, позаяк за них ручить цїла держава.

Нема найменшого сумнїву, що й почтові щадниці будуть тїшити ся як найширшою симпатїєю і попертєм загалу, тим більше, що вони були від давна горячо пожадані та пекучо потрібні для кляси менче заможних зарібників.